ΈΤΟΣ 1. ΑΡΙΘ. 11.

ΙΩΝΙΚΗ ΜΕΛΙΣΣΑ.

ΣΜΥΡΝΗ τῇ 23 Φεβρουαρίου 1851.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΑΙ.

[Συνέχεια Ἀριθ. 9.]

Μετὰ Χριστόν

1059. Κωνσταντῖνος Γ'. ὁ Ἀειγεούδης, εὐσεβὴς καὶ λόγιος ἀνήρ. Ἐπὶ τούτου Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνὸς παρήτησε τὴν αὐτοκρατορίαν εἰς τὸν Κωνσταντῖνον τὸν Δοῦκαν τῷ 1060 καὶ ἐμόνασεν εἰς τὸ ἐν Βυζαντίῳ μοναστήριον τοῦ Στουδίου.

1064. Ἰωάννης Ἠ. ὁ Ξιφιλῖνος, Τραπεζούντιος, πρῶην Συγκλητικὸς καὶ ἔπειτα μοναχὸς ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου τῆς Βιθυνίας, ὅπου ὑπῆρχον τότε πολλὰ μοναστήρια. Σοφὸς ἀνὴρ καὶ συγγραφεὺς πολλῶν ἐκκλησιαστικῶν συνταγμάτων καὶ λόγων, ἀδελφὸς δὲ τοῦ ὠμεϊωνόμου συντάκτου τῆς φιλοσοφίας ἐπιτομῆς τῶν Δίωνος Ἱστορικῶν βιβλίων. Ἐπὶ τούτου τῷ 1067 ἀποθνήσκει Δοῦκας ὁ αὐτοκράτωρ καὶ βασιλεύει ἡ σύζυγος αὐτοῦ Εὐδοκία μετὰ τῶν τέκνων, ἥτις μετ' ὀλίγον συζευχθεῖσα Ρωμανὸν τὸν Διογένην ἀνηγόρευσεν αὐτὸν βασιλέα τῷ 1068 καὶ ποῦτον πάλιν εἰς τὴν πρώτην νῆσον τυφλὸν ἐξορισθέντα διεδέχθη ὁ τοῦ Δοῦκα υἱὸς Μιχαὴλ ὁ Παραπινάκης τῷ 1075.

1075. Κοσμᾶς Ἀ. μοναχὸς, ἄνθρωπος θεοσεβὴς καὶ δίκαιος, ἄνδρ σοφός. Οὗτος ἔστεψεν αὐτοκράτορα Νικηφόρον τὸν Βοτανειάτην, διάδοχον τοῦ Δοῦκα Μιχαὴλ πανδημεὶ ἐξωσθέντος καὶ γενομένου μοναχοῦ τῷ 1078, ἔπειτα δὲ ἀρχιερεύς ἐν Ἐφέσῳ καὶ πάλιν μοναχοῦ. Ἀλλὰ μετὰ τριετίαν ἐκπίπτει τοῦ θρόνου καὶ ὁ χρηστὸς Βοτανειάτης, καὶ ἀναγορεύεται αὐτοκράτωρ ἀνὴρ ἀξιόλογος διὰ πολλὰς αὐτοῦ στρατηγικὰς καὶ βασιλικὰς ἀρετὰς, Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς, πατὴρ τῆς σοφῆς Ἄννας τῆς Κομνηνῆς ἐπιλεγομένης, ἥτις συνέγραψε τὴν Ἀλεξιάδα, τουτέστιν ἱστορίαν τῆς βασιλείας τοῦ ἐνδόξου πατρὸς αὐτῆς. Ἐπὶ τοῦ Ἀλεξίου τούτου, ὑποκινηθεῖσαι ὑπ' αὐτοῦ κατά τινας, ἐγένοντο αἱ πρῶται τῶν Λατίνων σταυροφορίαι κατὰ τῶν Σαρακηνῶν τῶν κρατούντων τῆς Ἱερουσαλὴμ, ἐν ὀνόματι δὲ καὶ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς τοῦ Βυζαντίου αὐτοκρατορίας, εἰς ἣν ἀνῆκον οἱ ἅγιοι ἐκεῖνοι τόποι. Ἀλλ' ὅμως οἱ Σταυροφόροι οὗτοι, βαρβαρώτεροι πότε καὶ ἀπιστότεροι τῶν Σαρακηνῶν, οὗ μόνον ἠθέτησαν τὴν πρώτην τῶν ἐκστρατειῶν τούτων ἐπαγγελίαν κακώσαντες καὶ, ὡς εἰπεῖν, σταυρώσαντες τοὺς εὐγενεῖς τόπους τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολῆς, καὶ κατασχόντες τὴν Ἱερουσαλὴμ ὡς ἴδιον αὐτῶν κτῆμα καὶ ἐντρύφημα ἐναντίον τῶν περὶ τούτου ἀπαιτήσεων καὶ διαμαρτυρήσεων τοῦ αὐτοκράτορος, τοῦ νομίμου κυριάρχου τῶν τόπων αὐτῶν, ἀλλὰ ὑπεραθιζόμενα παρὰ τῆς Παπικῆς αὐλῆς ἐπεβουλεύθησαν καὶ αὐτὴν τὴν αὐτοκρατορίαν, πάσχουσαν πανταχόθεν πολλαχῶς ὑπὸ τῶν περιστοιχούντων βαρβάρων λαῶν, ἀνέτρεψαν ὅμως καρτερικῶς κατὰ πάντων διὰ τῆς οἰκείας αὐτῆς ἀρετῆς, ἀγαθοῦ προκύπτοντος ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας καὶ τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Μετὰ δὲ τὴν πτῶσιν τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου τοῦ Βοτανειάτου δυστυχεστάτου πα-

Μετὰ Χριστόν.

ραιτεῖται καὶ ὁ στέψας αὐτὸν Πατριάρχης Κοσμᾶς.

1081. Εὐστράτιος ὁ Γαρίδης, μοναχὸς ἀγράμματος καὶ μωροπόνηρος, κολακευόμενος καὶ ὑποκινούμενος κρυφίως ὑπὸ τῆς πολυμηχάνου Παπικῆς αὐλῆς καὶ διὰ τοῦτο ἐξωσθεὶς μετὰ τριετίαν.

1084. Νικόλαος Γ'. ὁ Γραμματικός, ἀνὴρ πεπαιδευμένος καὶ ἀσκητικός, ποιμάνας τὴν ἐκκλησίαν θεοφιλῶς μέχρι τελευτῆς, 27 ἔτη. Ἐπὶ τούτου ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξιος κατέστησε πάλιν τὰ Ὀρφανοτροφεῖα καὶ Διδασκαλεῖα, κοσμῶν πολλαχῶς καὶ ὠφελῶν τὴν ἐπικράτειαν καθ' ὅσον συνεχώρουν αὐτόθι περιστάσεις.

1111. Ἰωάννης Θ'. ὁ Ἀγαπητός, ὁ τοῦ Χαλκηδόνος [ὡς ἐκείνου ἀνεψιὸς] ἐπιλεγόμενος. Σεμνότατος καὶ λόγιος ἀνὴρ καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ τῆς Ἔξω παιδείας μέτοχος. Οὗτος ἔστεψε τὸν Κομνηνὸν Ἰωάννην (τὸν καὶ Κελοϊωάννην διὰ τὸ χρηστὸν τοῦ ἤθους ἐπονομασθέντα], διάδοχον γενόμενον τοῦ πατρὸς Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, τελευτήσαντος τῷ 1118. Ὁ Πατριάρχης οὗτος συνέγραψε καὶ ἠθικὸς παραινέσεις ἀξιολόγους.

1134. Λέων ὁ Στυππῆς ἢ Στουππῆς, ποιμάνας ἡσύχως τὴν ἐκκλησίαν.

1143. Μηχαὴλ Β'. ὁ Κουρκούας, μοναχὸς Ὀξείτης, ἄνθρωπος παιδείας ἐγκρατὴς καὶ περὶ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν εὐταξίαν ἀκριβέστατος. Σώζεται τούτου Συνοδικὸν διάταγμα κατὰ Νήφωνος τοῦ αἱρετικοῦ. Ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου τούτου ἀποθνήσκοντα τὸν αὐτοκράτορα Ἰωάννην διεδέχθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ Μανουὴλ ὁ Κομνηνὸς τῷ 1143. Ὁ δὲ Πατριάρχης, διοικήσας τὴν ἐκκλησίαν 3 ἔτη παραιτεῖται.

1146. Κοσμᾶς Β'. ὁ Αἰγινήτης, ὁ καὶ Ἀττικὸς ἐπονομαζόμενος, ἀνὴρ ὀλίγον λόγιος, κόσμιος δὲ καὶ φιλάρετος καὶ ἐλεήμων, ἐξωσθεὶς μετὰ 10 μῆνας ὡς ἔχων ὁμοτράπεζον τὸν αἱρετικὸν Νήφωνα, τὸν ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Μηχαὴλ ἀφορισθέντα καὶ συναιτερίζων μετ' αὐτοῦ κατὰ τὸ φαινόμενον ἐναντίον τῶν κατακραυγῶν τοῦ λαοῦ καὶ τῶν συμβουλῶν τοῦ Αὐτοκράτορος. Μετὰ τὴν ἔξωσιν τοῦ Πατριάρχου τούτου ἔμεινεν ἡ ἐκκλησία χηρεύουσα ἄλλους 10 μῆνας.

1147. Νικόλαος Ἁ. ὁ Μουζάλων, [ἐπιφανοῦς ἐν Βυζαντίῳ οἰκογενείας ἐπίθετον), πρώην Κύπρου Ἀρχιεπίσκοπος παρητημένος, παραιτηθεὶς καὶ τῆς Πατριαρχίας μετὰ 3 ἔτη καί τινας μῆνας.

1151. Θεόδοτος Β'. ἢ κατά τινας Θεοδόσιος, πρώην Ἡγούμενος ἐν τῇ μονῇ τῆς Ἁγίας Ἀναστάσεως, ἀσκητικὸς ἀνὴρ καὶ τὸ ἦθος τραχὺς καὶ αὐστηρός. Ὅθεν καὶ οὕτως ἀπεβλήθη τοῦ θρόνου μετὰ τριετίαν.

1154. Νεόφυτος Ἁ. ὁ Ἐγκλειστος ἐπιλεγόμενος, ἐκ τῆς μονῆς τῆς Εὐεργέτιδος, ἀποθανὼν μετά τινας μῆνας.

Κωνσταντῖνος Δ'. Αειχούδης ὁ Χλιαρινὸς (Χλιαρῶν διάκονος], ἀποθανὼν μετὰ 2 ἔτη.

1156. Λουκᾶς ὁ Χρυσοβέργης, ἔνδοξος ἀνὴρ καὶ σοφὸς τὴν θείαν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν. Τούτου σώζονται πολλὰ θεσπίσματα Συνοδικά, πλήρη συνέσεως καὶ ἀκριβείας τῶν θείων Κανόνων. Διαπρέψας δὲ ἐν τῇ Πατριαρχείᾳ ἔτη 13 καὶ μῆνας 4 τελευτᾷ.

1169. Μιχαὴλ Γ'. ὁ ἐξ Ἀγχιάλου, ὕπατος τῶν φιλοσόφων ἐπονομαζόμενος, ἀνὴρ σοφὸς καὶ πολυμαθής. Τούτου τὴν παιδείαν εὐφήμισε καὶ Μηχαὴλ ὁ Ψελλὸς προσφωνήσας εἰς αὐτὸν τὸ περὶ χρυσοποιΐας αὐτοῦ πονημάτιον. Ἐξέδωκε δὲ καὶ ὁ Πατριάρχης οὗτος πολλὰς διατάξεις καὶ κοσμήσας τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον τῆς Ἐκκλησίας 8 ἔτη καὶ μῆνας 2 ἀποθνήσκει. Ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου τούτου ἔγραψεν ὁ τότε Ῥώμης Ἐπίσκοπος Ἀλέξανδρος ὁ Γ'. τῷ 1176, ἐπιστολὴν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Μανουὴλ τὸν Κομνηνόν, παρακαλῶν τὴν ἕνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ ἅμα διεγείρων αὐτὸν κατὰ τοῦ Δυτικοῦ αὐτοκράτορος Φρεδερίκου. Ἀλλ' ὁ Μανουὴλ γινώσκων τί ἐστι Πάπας, κατὰ μὲν τοῦ Φριδερίκου δὲν ἐκινήθη, συγκατένευσεν ὅμως εἰς τὴν περὶ τῆς ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν πραγματείαν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅπερ ὁ δολομήχανος Πάπας ἀπέφυγε πάλιν.

1177. Χαρίτων, μοναχὸς ἐκ τῆς μονῆς τῶν Μαγγάνων, ἀποθανὼν μετὰ 1 ἔτος καὶ 2 μῆνας.

1178. Θεοδόσιος Ἁ. ὁ Βοραδιώκτης, Ἀντιοχεύς, μοναχὸς ἐκ τῆς Βουνοῦ τοῦ Ἁγίου Αὐξεντίου, ἀνὴρ ἀσκητικός, καὶ πρόμαχος τῆς εὐσεβείας θερμότατος. Ἐπὶ τούτου ἤκμαζε καὶ ὁ λαμπρὸς καὶ σοφώτατος Εὐστάθιος Θεσσαλονίκης Ἐπίσκοπος, ὁ ἀοίδιμος τοῦ Ὁμήρου Σχολιαστής. Ἀποθανόντα δὲ τὸν αὐτοκράτορα Μανουὴλ διαδέχεται ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀλέξιος Κομνηνὸς ὁ Πορφυρογέννητος τῷ 1185, ἔτι νέος ὤν, ὑφοῦ καὶ παρανόμως ἐξορισθεὶς ὁ Θεοδόσιος. πάλιν ἐπανῆλθε. Μετ' ὀλίγον δὲ πνίξας τὸν Ἀλέξιον λαμβάνει τὴν αὐτοκρατορίαν τῷ 1183 Ἀνδρόνικος ὁ Κομνηνός, ὁ Τύρανος ἐπιλεγόμενος, ἄλλος Νέρων χριστιανός. Τούτου τὰς ὠμοτάτας πράξεις μισήσας ὁ Πατριάρχης Θεοδόσιος παραιτεῖται καὶ ἀπελθὼν κατεβίωσεν ἐν Τερεβίνθῳ [χυδαϊστὶ Ἀντεροβίθῳ), νησιδίῳ τῆς Προποντίδος, παρακειμένῳ εἰς τὴν Δημίνησον [Πρίγκιπον].

1184. Βασίλειος Β'. ὁ Καματηρός, χαρτοφύλαξ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, κόλαξ τοῦ τυράννου Ἀνδρονίκου. Ἔπαυσε δὲ τὸν Ἀνδρόνικον τυραννοῦντα τύραννος ἄλλος Ἰσαάκιος Ἄγγελος ὁ Κομνηνὸς καὶ ἐβασίλευσεν αὐτὸς τῷ 1186. Ἐδίωξε δὲ καὶ τὸν Καματηρὸν Βασίλειον καὶ ἄλλους αὐτοῦ διαδόχους πιραβαίνων ἀθέσμως τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐταξίαν.

1186. Νικήτας Β'. ὁ Μοντάνης, Σακκελλάριος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ὑπέργηρως, ἐκθρονισθεὶς καὶ οὗτος μετ' ὀλίγον ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰσαακίου, ὑποκινουμένου εἰς τὰς ἀθεμιτουργίας ταύτας πεχνηέντος ἐκ Δύσεως.

1190. Λεόντιος ὁ Ἀσκητής, ὁ καὶ Θεοτοκίτης, ἡγούμενος τῆς ἐν Αὐξεντίῳ μονῆς τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, σεβασμιώτατος ἀνὴρ καὶ κυβερνήτης ἱερώτατος. Ἀλλὰ καὶ τούτον μετὰ 7 μῆνας ἀπεβάλλει ὁ αὐτὸς αὐτοκράτωρ.

1195. Δοσίθεος, Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, τὴν πατρίδα Βενετός, ὀρθόδοξος, ἀσκητεύσας πρότερον ἐν τῇ μονῇ τοῦ Στουδίου, προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν τῆς Ἐκκλησίας θρόνον κατὰ μετάθεσιν. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἀποκηρύττεται ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων ὁ Δοσίθεος, ὡς ἐπιβάτης ἀλλοτρίας ἐκκλησίας (ὅπερ ἀσυγχώρητον κατὰ τοὺς Κανόνας] καὶ τέλος καθαιρεθεὶς διώκεται μετὰ 1 ἔτος καὶ 6 μῆνας.

1193. Γεώργιος Β'. Ξιφιλῖνος, σεβάσμιος καὶ λόγιος ἀνήρ. Ἐπὶ τούτου τυφλώσας καὶ κατακλείσας εἰς εἱρατὴν τὸν Ἰσαάκιον ὁ γνήσιος αὐτοῦ ἀδελφὸς Ἀλέξιος Ἄγγελος ὁ Κομνηνὸς ἐβασίλευσεν αὐτὸς τῷ 1195, τρυφῶν καὶ σπαταλῶν ἐν ἀσωτείαις, ἕως οὗ κατεφόνευσε καὶ τοῦτον ὁ τοῦ Ἰσαακίου υἱὸς Ἀλέξιος ὁ Δ'. ὁ ἀνεψιὸς τὸν θεῖον, ὑποκινούμενος ὑπὸ τῶν Λατίνων καὶ διὰ τῆς συμπράξεως αὐτῶν ἀναγορευθεὶς αὐτοκράτωρ τῷ 1203. Τοῦτον δὲ πάλιν ἔπνιξεν Ἀλέξιος Ε', ὁ Δούκας, ὁ βασανιστὴς καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν ἐπωνυμίαν Μουρτζοῦφλος μῆνας 70 ἡμέρας βασιλεύσας, καὶ σχεδὸν ἐγκαταλιπὼν ὁ ἄθλιος τὴν αὐτοκρατορίαν καὶ τὴν πρωτεύουσαν ἐρᾶκαιον πρόγειρον εἰς τοὺς παραπονεύοντας ἐπὶ τούτῳ λιποφίλους Φράγκους, Γάλλους, Βενετοὺς καὶ ἄλλους Λατίνους τῷ 1204. Οὕτως οἱ περὶ τὸν Πάπαν πανοῦργοι καὶ ἀσυνείδητοι χριστιανοί, ἀποσχισθέντες ἀπὸ τῆς Ὀρθοδόξου ἐκκλησίας καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ καταβάλωσι τὴν αὐτοκρατορίαν τοῦ Βυζαντίου διὰ τῆς δυνάμεως, ἐπέτυχον τοῦτο πρωσωρινῶς διὰ τοῦ δόλου καὶ τῆς διαβρέσεως, ἀκολουθοῦντες τὸ παλαιὸν παράδειγμα πῶν Ῥωμαίων πρὸς τοὺς Ἕλληνας. Αὐτὸ τοῦτο πράττουσιν οἱ αὐτοὶ καὶ σήμερον ἐπιβουλευόμενοι πᾶν Ἑλληνικὸν δίκαιον καὶ συμφέρον κατ' ἄλλον τρόπον. Ἂς ἦναι ὅμως ὑπερβέβαιος ὁ Παπισμὸς, ὅτι τὸ κράτος τοῦ ψεύδους καὶ τῆς ἀδικίας δὲν εἶναι στερεὸν καὶ παντοτινὸν, καὶ ὅτι ὅσον καὶ ἂν πολεμηθῇ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἡ ἀλήθεια, ἡ δικαιοσύνη, ὁ νοῦς, ἐπὶ τέλους νικᾷ.

(κατόπιν).

ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ.

Μὴ τὴν ἐν λόγοις δύναμιν ἡμῶν σκοπεῖν, ἀλλὰ τὴν ἐν τοῖς πράγμασι μετ' ἐμπειρίας ἐπιμέλειαν. Διοσκ.

Ὁ Ἀπειροτέλειος δημιουργὸς, ὁ τὰ πάντα ἐν σοφίᾳ ποιήσας, ἀπεκάλυψεν εἰς μόνον τὸν ἄνθρωπον τὰς θείας αὐτοῦ βουλήσεις· μεταξὺ δὲ τῶν ἀπείρων δημιουργημάτων αὐτοῦ μόνος ὁ ἄνθρωπος ὑπερέχει ὡς πρὸς τὰς λοιπὰς κλάσεις τῶν ζώων, δυνάμενος νὰ ἀντεικονίσῃ τὰς ἰδέας του, προτέρημα τὸ ὁποῖον χρεωστεῖται εἰς τὴν ἐπιβροὴν τοῦ νοός του. Ἡ φύσις ἡ προσπίπτουσα εἰς τὴν αἴσθησιν ἡμῶν εἶναι τοῦ Θεοῦ ἔκφρασις, αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἀποκάλυψις. Ἐὰν στρέψωμεν τὰ ὄμματά μας καὶ θεωρήσωμεν τὰ περὶ ἡμῶν, εἴτε ἄνω πρὸς τὸν οὐρανὸν, εἴτε εἰς τὰς ἀχανεῖς τῶν ὑδάτων ἐκτάσεις, παντοῦ δημιουργήματα θέλομεν ἰδῇ. Ὁ θεωρῶν τὰ ὀργανικὰ καὶ τὰ μὴ ὀργανικὰ, γνωρίζει τὸν πλάστην του. Ὅλα τὰ τῆς φύσεως εἶναι τακτικὰ καὶ κανονικὰ, παντοῦ βλέπομεν νομιμότητα, κανονικότητα, παντοῦ δείγματα τῆς θείας καταγωγῆς. Τὸ φυτὸν τακτικῶς καὶ κανονικῶς στολίζεται, γοητεύει, καὶ θαυμάζεται διὰ τὸ κάλλος του καὶ ἐκπλήττει τὴν ὅρασιν ἡμῶν, διὰ τὰς ποικίλας αὐτοῦ καὶ κανονικὰς μεταβολὰς· καθ' ὅτι ὅπου τάξις ἐκεῖ καὶ στολισμὸς καὶ ὅπου στολισμὸς ἐκεῖ καὶ ὡραιότης.

Οἱ φυσιολόγοι ὅλα τὰ σώματα τοῦ πλανήτου μας διαίρεσαν εἰς 3 βασίλεια τὸ τῶν ὀρυκτῶν, τὸ τῶν ζώων, καὶ τὸ τῶν φυτῶν.

Τὸ βασίλειον τῶν φυτῶν διαφέρει πολὺ ἀπὸ τὸ τῶν ὀρυκτῶν, καὶ προσεγγίζει εἰς τὸ τῶν ζώων, μὲ μικρὰς τινὰς διαφοράς. Τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα ὁμοιαζουσι πάντα ὡς πρὸς τὴν γέννησιν, ἤτις γίνεται ἢ δι' ἐμβρύου, ἢ δι' αὐτοφυερισμοῦ, ὡς πρὸς τὴν τροφὴν, ὡς πρὸς τὴν ἀναπνοὴν, ὡς πρὸς τὴν διάρκειαν, ἢ τὸν θάνατον. Ὑπερέχουσι δὲ τὰ ζῶα ὡς πρὸς τὰ φυτὰ κατὰ δύο σπουδαιοτάτας διαφορὰς, τὴν αἴσθησιν καὶ τὴν κίνησιν.

Τὰ φυτὰ εἶναι ἀρχαιότερα τῶν ζώων. Αἱ ὑπὸ τῶν σοφῶν ἀνδρῶν γενόμεναι ὑπηρέσιαι γεωλογικαὶ ἀνακαλύψεις ἀπέδειξαν ὅτι τὰ ζῶα καὶ πρὸ πάντων ὁ ἄνθρωπος εἶναι πολὺ μεταγενέστερος τῶν φυτῶν, ἐπειδὴ αἱ γεωλογικαὶ εὗρον εἰς διάφορα στρώματα, καὶ εἰς διαφόρους ἐπιφανείας τοῦ πλανήτου μας τεράχια

δένδρων ἀπολιθωμένων, ἢ καὶ ἀπηνθρακωμένων παμμεγέθη, τὰ ὁποῖα δὲν ἀνήκουσιν οὔτε εἰς τὰς σημερινὰς ἐποχὰς, οὔτε εἰς τὰς προγενεστέρας, ἀλλ' εἰς παλαιοτάτας. Εὗρον προσέτι σώματα τοιούτων δένδρων εἰς ἄλλα κλίματα, εἰς τὰ ὁποῖα σήμερον δὲν εὑρίσκονται, π. χ. δένδρα τῶν θερμῶν κλιμάτων εὑρέθησαν εἰς τὰ ψυχρά· καὶ τοὐναντίον· ἐπομένως τὸ γιγαντῖον μέγεθος αὐτῶν μᾶς διδάσκει, ὅτι καθ' ὃν καιρὸν αὐτὰ ὑπῆρχον, τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ ἦτο πλειότερον παρ' ὅσον τὴν σήμερον, τὸ ὁποῖον συντείνει διὰ τὴν διατήρησιν καὶ αὔξησιν τῶν δένδρων, καὶ ὅτι ζῶα δὲν ἠδύναντο νὰ ὑπάρξωσιν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ θανατηφόρου τούτου στοιχείου.

Βαθμηδὸν δὲ συνέβησαν κατακλυσμοὶ καὶ ἡ ἠφαίστειοι μεταβολαὶ, ὅπου ὁ πλανήτης βαθμηδὸν ἤλλαξεν τὰ στοιχεῖά του, καὶ οὕτως ἀνεφάνησαν καὶ τὰ ζῶα. Πῶς καὶ κατὰ τίνα τρόπον ἐγεννήθησαν τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ, ἡ φαντασία τῶν φιλοσόφων καὶ φυσιολόγων ἀπηύδησεν ἐρευνῶσα περὶ τῆς λύσεως τοῦ μεγάλου τούτου ζητήματος. Καὶ ὅμως μέχρι τοῦδε μένει γρίφος. Ἐπὶ τέλους ἠναγκάζοντο νὰ ὁμολογήσωσιν, ὅτι ἡ καθαρὰ ἀλήθεια εἶναι ὑπὲρ τὴν δύναμίν των. Ἠξεύρομεν δέ, ὅτι τὸ ἄπειρον ὂν παρήγαγεν αὐτά. Ἡμεῖς ὁμολογοῦμεν μὲ τὸν Πλάτωνα. « Ἄδηλα παντὶ πλὴν τῷ Θεῷ.»

Τὸ ἀληθὲς εἶναι, ὅτι ὁ πλανήτης ἔπαθε ποικίλας μεταβολάς, αἵτινες ἀπεκατέστησαν αὐτὸν τελειότερον. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον οὐχ ἧττον συνήργησε καὶ ὁ ἄνθρωπος. Ἐπειδὴ οὗτος ἐσυσώρευσε τὰ σεσηπότα ὕδατα τῶν λιμνῶν καὶ ποταμῶν εἰς τὰς κοίτας αὐτῶν, ἐκαλλιέργησε γαίας, καὶ ἐφύτευσε δενδρῶνας· ἐξολώθρευσε ζῶα, τὰ ὁποῖα σηπόμενα ἐμόλυνον τὴν ἀτμοσφαῖραν καὶ παρήγαγον τὰς θανατηφόρους νόσους.

Ἡ βλάστησις τῶν φυτῶν ἐν γένει μᾶς ἐμφαίνει τὰς μυστηριώδεις τοῦ πλάστου βουλήσεις. Τὸ φυτὸν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ αὔξησιν αὐτοῦ, ἔχει τας αὐτὰς μητρικὰς ἀνάγκας, ὁποίας εὑρίσκομεν καὶ εἰς τὰ ζῶα. Ἡ πρώτη δὲ τούτων εἶναι ἡ θερμοκρασία, ἥτις εἶναι ἀναγκαία διὰ τὴν τοῦ νεογνοῦ γέννησιν· ἡ δευτέρα τὸ μητρικὸν γάλα, καὶ ἡ τρίτη ἡ προφύλαξις ἀπὸ ἐχθρικήν τιαν ἐπιδρομήν.

Ἡ θερμοκρασία σχηματίζεται αὐτομάτως εἰς τὰ φυτὰ, ἐπειδὴ τοῦ σπόρου τεθέντος εἰς τὴν κατάλληλον γῆν, καὶ πρὸ πάντων εἰς τὸν κατάλληλον καιρὸν, τότε εἰσέρχεται εἰς αὐτὴν ἡ τῆς γῆς ἰκμὰς διὰ τοῦ ἐπισπερμίου, καὶ ἐντεῦθεν μέχρι τοῦ ἀμυγδάλου, ὅπου συμβαίνει ἡ ἀνάλυσις τῶν ἐν τῷ σπόρῳ στοιχείων, διὰ τῆς ἠλεκτρικῆς συνεργείας τῶν ὁποίων παράγεται ἡ ἀναγκαία θερμοκρασία.

Τὸ μητρικὸν γάλα σύγκειται ἐκ φυτικοῦ λευκώματος (albumen vegetabile), τὸ ὁποῖον προάγεται μετά τινας ἡμέρας, ἀφοῦ ὁ σπόρος ἐντεθῇ εἰς τὴν γῆν, καὶ τότε ὁ σπόρος γίνεται γλυκύτερος, τὸ ὁποῖον ἀποδεικνύεται εἰς τὴν τοῦ ζύθου [μπίρας] κατασκευήν.

Ἡ δὲ προφύλαξις τοῦ φυτικοῦ ἐμβρύου, δὲν εἶναι οὔτε ἐκ τῆς τοῦ Γεωργοῦ ἐπιμελείας, οὔτε ἐκ τῆς περιβαλλούσης ἀτμοσφαίρας, οὔτε καὶ αὐτῆς τῆς γῆς, ἀλλ' εἶναι ἡ τῆς θείας προνοίας φροντὶς, ἥτις περιετύλισσε, τὸ ἐν τῷ σπόρῳ ἔμβρυον, ἀπὸ τὸ περικάρπιον ἀπὸ τὸ σαρκοκάρπιον καὶ ἀπὸ τὸ ἐπισπέρμιον. Εἰς δὲ τὸ τελευταῖον εἶναι προσκολλημένος ἐπὶ τοῦ ἀμυγδάλου ὁ σπερματοτρόφος, ὅστις εἶναι κατεφανὴς εἰς τὰ ὄστρια ἐν γένει, ὡς τοὺς ἐρεβίνθους, κυάμους κτλ.

Ἡ ζωογόνος δύναμις τῶν φυτῶν, ἥτις καὶ Ζωϊκὴ δύναμις καλεῖται [Vis Vitalis] ἀποδίδεται εἰς ἰδιαιτέραν δύναμιν ἐνυπάρχουσαν εἰς αὐτὰ, δωρηθεῖσαν αὐτοῖς παρὰ τοῦ Δημιουργοῦ καθ' ἣν στιγμὴν ἐδημιουργήθησαν. Ἡ ζωϊκὴ καὶ μυστηριώδης αὕτη δύναμις ἐξακολουθεῖ νὰ μεταδίδῃ εἰς τὸ νεογεννηθὲν φυτὸν τὰς αὐτὰς ἐνεργείας, τὰς ὁποίας παρέλαβον ἀπὸ τὸν Πλάστην. Ἐκλείπει δὲ ἡ ζωϊκὴ δύναμις τῶν φυτῶν τότε μόνον, ὅταν ὁ σπόρος δὲν εἶναι ὑγιὴς, ἢ καταστραφῇ ὁ ὀργανισμὸς αὐτοῦ ἐξ ὁλοκλήρου, καθ' ὃν καιρὸν ἐπελεύντο οἱ γάμοι τῶν φυτῶν. Ἀλλ' εἰς τὸν σπόρον ζῶντος, προαχθεὶς ἀπαύγειες πατέρα καὶ μητέρα, συνήχθη εἰς τὴν ὡρίμον αὐτοῦ ἡλικίαν, καὶ διετηρήθη εἰς ξηροὺς καὶ κατάλληλους τόπους, εἰς αὐτὸν ἐνυπάρχουσιν ὅλα τὰ ἀρχικὰ τῆς ζωῆς στοιχεῖα.

Τὰ φαινόμενα τῆς βλαστήσεως ἐπὶ τῆς φυτικῆς οἰκονομίας εἶναι λίαν ἀξιοθαύματα. Ὁ ὡρίμος καὶ ὑγιὴς σπόρος, τεθεὶς εἰς τὴν γῆν καὶ βαθηθόμενος ἀπὸ τὸν ἀέρα, τὴν θερμότητα, τὸ φῶς, τὸ ὕδωρ καὶ τὴν κατάλληλον γῆν, διασπᾷ τὸ περιτύλιγμά του καὶ ἀφίνει ἐλευθέραν τὴν τοῦ ἐμβρύου ἔξοδον καὶ ἐνεῦθεν ἄρχεται τὸ πρῶτον στάδιον τῆς ζωῆς τῶν φυτῶν τὸ ὁποῖον πρὶν ἢ ἀναπτυχθῇ, σχηματίζει πρῶτον τὸν Ῥύγχον (radicula), ὅστις ἀποτελεῖ τὴν ῥίζαν τοῦ φυτοῦ καὶ δεύτερον τὸ περίδιον [plumula], τὸ ὁποῖον σχηματίζει τὸν κορμὸν, τὰ φύλλα, καὶ τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ φυτοῦ· Κατὰ μικρὸν δὲ αὐξάνει ἡ τῶν ῥιζιδίων δύναμις (fibriblae) καλούμεναι, διὰ δὲ τὴν τριχοειδῆ αὐτῶν ἐκμυζᾶται ἡ ὑγρασία ἐκ τῆς γῆς. Οὕτω τὸ φυτὸν βαθμηδὸν αὐξάνει ἢ τρέφεται ἀπὸ τὸ ἐν τοῖς ἀμυγδάλοις φυτικὸν λεύκωμα τῆς ζωογονήσεως. Τὸ δὲ Περίδιον ἐνισχυόμενον διὰ τῶν ῥιζιδίων ἐξέρχεται μέχρι τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς καὶ στρέφει περὶ τὸν Ἥλιον, ὅστις ἐρεθίζει αὐτὸ, τὸ χρωματίζει καὶ τὸ ἀναπτύσσει ταχύτερον. Ἀκολούθως ἀνοίγουσι τὰ πρῶτα φύλλα, τὰ ὁποῖα οἱ Βοτανικοὶ σπερματώδη φύλλα καλοῦσιν, καὶ μετ' οὐ πολὺ βλαστάνουσι τὰ καθ' αὐτὸ φύλλα, μετὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὁποίων οἱ λοβοὶ καὶ τα πρῶτα φύλλα μαραίνονται. Τελευταῖον πολλαπλασιαζομένων τῶν φύλλων, τὸ φυτὸν αὐξάνει ἐπαισθητῶς, τὸ στέλεχος σχηματίζεται, οἱ κλάδοι ἐκτείνονται βαθμηδόν. Ἐξ αὐτῶν ἄλλοι κατέχουσι θέσιν ὁριζοντίαν, ἄλλοι κεκλιμένην, ἄλλοι εὐθεῖαν, καὶ ἄλλοι προσκολλῶνται ἢ πεπτωλίσσονται μεταξὺ δένδρων, θάμνων. καὶ χορτωδῶν φυτῶν. Ἡ ἐποχὴ αὕτη εἶναι τὸ δεύτερον στάδιον τῆς φυτικῆς ζωῆς. Μετὰ τοῦτο ἕπεται τὸ τρίτον στάδιον. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τὸ φυτὸν ὡραΐζεται πλειότερον ἀφ' ὅλας τὰς ἐποχὰς τῆς ζωῆς του. Μᾶς παρουσιάζεται ὁ κάλυξ, ἐφ' οὗ στηρίζονται τὰ ἀνθοπέτελλα, μετὰ τὴν ἐκτύλιξιν τῶν ὁποίων φαίνονται βαθμηδὸν τὰ σχεδὸν ἄχρια πέτελλα τῶν ἀνθέων, τὰ ὁποῖα κατ' ὀλίγον χρωματίζονται διὰ τῆς τοῦ Ἡλίου ἐπιρροῆς, ἡ θλίψις τοῦ ὁποίου προξενεῖ εἰς ἕκαστον φυτὸν ἴδιον χρωματισμόν. Ἡ στεφάνη τῶν τοῦ φυτοῦ πετάλλων ἀποτελεῖ μέρος τῶν γεννητικῶν ὀργάνων τοῦ φυτοῦ, προφυλάττουσα αὐτὰ ἀπὸ τὰς προσβολὰς τῶν στοιχείων καὶ καταστρεπτικῶν ἐντόμων. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς στεφάνης κεῖνται τὰ γεννητικὰ ὄργανα τῶν φυτῶν, ἄρρενα καὶ θήλεα. ἄλλοτε ἐπὶ τῆς ὠοθήκης, καὶ ἄλλοτε ὑπὸ, καὶ ἄλλοτε περὶ τὴν ὠοθήκην. Τὰ γεννητικὰ τῶν φυτῶν ὄργανα εἶναι διάφορα κατὰ τὸ μέγεθος, τὴν ποσότητα, καὶ τὸν χρωματισμόν. Τότε τὸ φυτὸν διὰ τῆς ζωϊκῆς αὐτοῦ ἐνεργείας, ἐκπληρεῖ τὴν θείαν βούλησιν διὰ τῶν γάμων αὐτοῦ καὶ διαιωνίζει τὸ εἶδός του. Ἀκολούθως ἐξαγγοῦται ἡ ὠοθήκη, ἥτις φυλάττει ὡς ἱερὰν παρακαταθήκην τὸν γόνον τοῦ ἀπολεσθέντος φυτοῦ. Μετὰ δὲ τὴν τελείαν ἀνάπτυξιν τῆς ὠοθήκης, τὸ φυτὸν μαραίνεται καὶ ἐκλείπει. Καὶ τοῦτο εἶναι τὸ τέταρτον καὶ τελευταῖον στάδιον τῆς τῶν φυτῶν ζωῆς.

Ὁ βίος τῶν ὁποίων ἐξετέθη, δὲν ἐφαρμόζεται εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῆς φυτικῆς οἰκονομίας, ἀλλὰ μόνον εἰς τὰ σπερματοφόρα φυτὰ, τὰ ἔμβρυον τῶν ὁποίων περικλείεται εἰς λοβοὺς. Τοιαῦτα δὲ φυτὰ εἶναι τὰ καλούμενα Μονοκοτυληδόνια καὶ τὰ Δικοτυληδόνια, τὰ ὁποῖα διὰ τοῦτο καὶ Φανερόγαμα ἢ Τέλεια ἐκλήθησαν ἀπὸ τοὺς Βοτανικούς. Τὰ μὴ τοιαύτης φύσεως ὠνόμασαν ἀτελῆ, κρυπτόγαμα, ἢ ἄγαμα, καθότι οἱ ἀρχαῖοι φυσιολόγοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀνακαλύψωσιν δι' ἁπλοῦ ὀφθαλμοῦ τὰ γεννητικὰ αὐτῶν ὄργανα, τὰ ὁποῖα οἱ νεώτεροι ὀπτικοὶ διὰ τελειοτάτων μικροσκοπίων ἀνεκάλυψαν. Ἡ κρυπτόγαμος αὕτη οἰκογένεια περιλαμβάνει ὀλίγιστα φυτὰ, π. χ. τοὺς μύκητας [fungus], τοὺς λειχήνας [Lichenis] καὶ τὰς πτέριδας. Ἐξ αὐτῶν ἄλλα μὲν ἐμφαίνουσι ῥίζαν, ὡς τὸ πολυτρίχιον (Adiantum capellus veneris], ἄλλα δὲ οὔτε ῥίζαν οὔτε καυλὸν, οὔτε κορμὸν δεικνύουσιν, ὡς ὁ Ἰσλανδικὸς λειχὴν [lichenis Islandicus], ἀλλὰ ὅλον τι σαρκῶδες, ὡς οἱ μύκητες [fungus]. Τινὰ τούτων φύονται ἐπὶ πετρῶν, ἄλλα δὲ παρασιτοῦσιν ἢ ἐπὶ δένδρων ἢ ἐπὶ καρπῶν, καὶ ἄλλα φύονται ἐπὶ κόπρου ἀκατεργάστου.

Ὁ μέγας Λινναῖος, ὡς ἄλλος δημιουργὸς, εὐσπλαγχνισθεὶς τὸ πρὸ αἰώνων παρηγκωνισμένον φυτικὸν βασίλειον, ἐπισκέπτεται φιλοστόργως καὶ ἐπιστημόνως αὐτὸ, ἐπαρετήρησε μετὰ περιεργείας ἐπὶ τῶν γεννητικῶν αὐτῶν ὀργάνων τὰς μυστηριώδεις αὐτῶν ἐνεργείας, καὶ οὕτως νομοθετεῖ τὸ συστημά του, ὀνομάσας αὐτὸ Σύστημα γεννητικόν. Ὑπῆρξαν πρὸ αὐτοῦ διάφοροι βοτανικοὶ, Ἕλληνες, Ῥωμαῖοι, Γερμανοὶ, καὶ Ὁλλανδοὶ, οἵτινες ἐνασχοληθέντες εἰ, τὸν φυτικὸν βίον, ἔγραψαν πολλὰ περὶ βοτανικῆς πονήματα, ὁποῖα διὰ τὴν δυσνόητον κατάταξιν, καὶ ἀκατάλληλον μέθοδον περιέπεσαν εἰς ἀχρηστίαν. Διὰ τοῦτο ἕως τὴν σήμερον τρία μόνα συστήματα παραδέχθη ἅπασα ἡ Εὐρώπη, τὸ τοῦ Τουρνεφόρτου, τὸ τοῦ Λιννάιου καὶ τὸ τοῦ Ἰυσσίου [Jussieu].

Δ. Μανζάρης Χημικοφαρμακοποιὸς κτλ.

ΠΑΠΙΚΑ

Ἐῤῥέθη πολλάκις, ὅτι οἱ τῆς Ῥώμης ἐπίσκοποι, ἀποτελοῦντες φιλοδόξως εἰς τὴν κοσμοκρατορίαν τῶν εἰδωλολατρῶν αὐτοκρατόρων, συνέμιξαν τερατωδῶς τὰ φύσει ἀσύμμικτα, τοὐτέστι τὴν πνευματικὴν μετὰ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας, ἐναντίον τῆς Εὐαγγελικῆς διδασκαλίας καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων, καὶ οὕτω συγχύσαντες τὰ πάντα παραλόγως καὶ ἀσόφως, ἐπηξένησαν μεγάλας εἰς τὸν χριστιανικὸν κόσμον ταραχὰς, διὰ τῆς ἀπαύστου συγκρουσεως τῆς αἱρέσεως ταύτης πρός τε τὴν καθολικὴν ὀρθόδοξον τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν, καὶ πρὸς τὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν τῶν Λατίνων ἡγεμόνων, ἐκ τῶν ὁποίων τινὲς ἀποκρούοντες τὴν Παπικὴν ταύτην παγκρατορίαν, ἀφοῦ πρότερον μωρῶς καὶ ἀπερισκέπτως ὑπεστήριζαν αὐτὴν κατ' ἔχθραν πρὸς τὸ κράτος τοῦ Βυζαντίου, ἐσύστησαν νέας ἄλλας αἱρέσεις, πολεμίας τοῦ Παπισμοῦ. Ἰδοὺ τί ἔγραφε ποτὲ καὶ τις τῶν ἀξιολόγων τῆς Γαλλίας Βασιλέων περὶ τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ Πάπα εἰς τὰ πολιτικὰ τῆς Γαλλίας, ἀντεπεμβαίνων καὶ αὐτὸς εἰς τὰ πνευματικά.

« Φίλιππος ἐλέῳ θεοῦ Βασιλεὺς τῶν Γάλλων τῷ νομιζομένῳ Πάπα Βονιφατίῳ μικρὸν ἢ μηδένα ἀσπασμόν!

« Γινωσκέτω ἡ σὴ παραφροσύνη, ὅτι ἡμεῖς εἰς τὰ « κοσμικὰ πράγματα δὲν εἴμεθα οὐδένος ὑπήκοοι, ὅτι « τῶν ἐνοριῶν καὶ τῶν εἰσοδημάτων αὐτῶν ἡ φροντὶς ἀ- « νήκει εἰς ἡμᾶς κατὰ τὸ βασιλικὸν δίκαιον· ὅτι εἰς ὅσους « ἱερεῖς ἐδώκαμεν ἐνορίας καὶ εἰς ὅσους θέλομεν δίδει, εἶ- « ναι καλῶς δεδομένα· ὅτι τοὺς προεστῶτας αὐτῶν θέλο- « μεν ὑπεροσπισθῆ σταθερῶς κατὰ πάσης τῶν ἐναντιουμέ- « νων προσβολῆς. Ὅστις δὲ ἄλλως φρονεῖ, τὸν τοιοῦτον « νομίζομεν τρελλὸν καὶ παράφρονα.

« Ἐξεδόθη ἐν Παριτίοις κτλ. » Π. Ζ. ἰατρός.

Εὐχαριστῶ καταχωρίζομεν τὸ ἑξῆς περὶ Χριστιανισμοῦ ἐπιδοθὲν ἡμῖν παρὰ τοῦ ἀξιοτίμου κυρίου Α. Ι. Δ.

Ὁ χριστιανισμὸς τῶν πρώτων αἰώνων.

« Ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τὸ θεμέλιον τῶν Ἀποστόλων καὶ Προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου [λίθου] αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ χριστοῦ » Ἐφεσ. 6 20.

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἠρώτησέ ποτε τοὺς ἑαυτοῦ μαθητάς· ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὅταν ἔλθῃ, ἆρά γε θέλει εὑρεῖ τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς; [Λουκ. ιή 8]. Δι' αὐτῆς δὲ τῆς ἐρωτήσεως ὑπαινίττεται ὅτι τοὺς τελευταίους χρόνους ἡ ἀληθὴς πίστις θέλει εἶναι σπανία, καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀληθῶς χριστιανῶν μικρός. Εἶναι δὲ προδηλότατον, ὅτι οἱ λυπη-

ροὶ ἐκεῖνοι χρόνοι εἶναι οἱ παρόντες. Εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ὁ κόσμος γέμει χριστιανῶν, ἀλλὰ τὸ ὄνομα μόνον· ὁποίους δὲ χριστιανοὺς θέλει ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, μετὰ ζώσης πίστεως, τοιοῦτοι σπανιώτατα εὑρίσκονται ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις.

Ἡ ἀληθὴς πίστις εἶναι τοσοῦτον ἐξησθενημένη, ὥστε μόλις φαίνονται ἴχνη αὐτῆς μεταξὺ τῶν σημερινῶν χριστιανῶν. Τινὲς δὲ τούτων μάλιστα εἶναι καὶ ἀνάξιοι τοῦ ὀνόματος τούτου ἕνεκα τῶν ἀντιχριστιανικῶν αὐτῶν ἔργων. Τῶν δὲ τοιούτων ἡ πίστις δὲν εἶναι πολὺ διάφορος τῆς τῶν ἐθνικῶν, οἵτινες διότι εἶναι τετυφλωμένοι, παραδίδονται εἰς τὰ πάθη· Καὶ διὰ νὰ εὕρωμεν χριστιανοὺς τοιούτους δὲν εἶναι χρεία νὰ περιέλθωμεν τὸν κόσμον διαπλέοντες θαλάσσας καὶ ὠκεανούς, διότι τοιοῦτοι ὑπάρχουσι καὶ ἐνταῦθα, εἰς πᾶν χωρίον καὶ εἰς πᾶσαν οἰκίαν. Τῶν τοιούτων καὶ αἱ ὑδέαι καὶ αἱ διαθέσεις καὶ ἡ διαγωγὴ εἶναι τόσον διάφοροι τῶν πρώτων χριστιανῶν, ὅσον ἡ κόλασις τοῦ Παραδείσου.

Ἀλλὰ δι' αὐτοὺς δὲν πρέπει τις νὰ πιστεύῃ καὶ ὅτι παντάπασιν ἐξηλείφθη ὁ ἀληθὴς χριστιανισμός, ὄχι· τὸ τοιοῦτο καὶ νὰ τὸ φαντασθῇ τις εἶναι ἀνόητον καὶ ἀσεβές. Διότι ὁ Ἰησοῦς χριστὸς ἔκτισε τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ ἐπὶ βράχου στερεωτάτου, καὶ ἐπὶ θεμελίων αἰωνίων, ὡς εἶναι ὁ Θεός. Εἴμεθα λοιπὸν βέβαιοι ὅτι ὁ Κύριος δὲν παρήτησε τὸν λαόν αὐτοῦ· Ἐπειδὴ καὶ ἐπὶ τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ ἐφαίνετο μὲν ἐκλιποῦσα ἡ ἀληθὴς Θρησκεία, ἀλλ' ἑπτὰ χιλιάδες ἀνθρώπων δὲν εἶχον κλίσει γόνυ ἐνώπιον τοῦ Βαάλ,

ὅτε ὁ Συμεὼν Πέτρος ἐφανέρωσε τὴν ὁποίαν εἶχε πρὸς τὸν Ἰησοῦν πίστιν λέγων «Σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος· ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· » Καὶ ἐγὼ δὲ σοὶ λέγω, ὅτι σὺ εἶ Πέτρος καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ἅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς (Ματθ· 15! 16 18). Οἱ δὲ λόγοι οὗτοι δὲν ἀναφέρονται εἰς τὸν Πέτρον μόνον καὶ εἰς τοὺς Ἀποστόλους, ἀλλὰ καὶ εἰς ἅπαντας τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Θεοῦ, ὡς μᾶ; βεβαιοῖ ὁ λόγος τοῦ Ἁγίου Παύλου· « Ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τὸ θεμέλιον τῶν Ἀποστόλων καὶ Προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου (λίθου) αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ χριστοῦ.« Οὗτος εἶναι ὁ ἀκρογωνιαῖος λίθος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶναι ὠκοδομημένη ἡ ἀληθὴς Πίστις, καὶ διὰ τοῦτο δὲν θέλει ἀπωλεσθῇ ἀλλὰ θέλει ὑπάρχει αἰωνίως, καὶ τοι περιωρισμένη εἰς μικρὸν ἀριθμὸν κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους.

Ἐπειδὴ λοιπὸν εὑρίσκονται πολλοὶ καυχώμενοι ἐπὶ τῷ ὀνόματι χριστιανοί, τεθεμελιωμένοι ἐπὶ τῆς πέτρας τοῦ Πέτρου, καὶ ὄντες μέλη τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, τεθεμελιωμένοι ἐπὶ τῶν Ἀποστόλων καὶ τοῦ ἀκρογωνιαίου λίθου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, θέλομεν ἐξετάσει, ἐὰν καὶ ἡμεῖς εἴμεθα ἀληθεῖς χριστιανοί, ἢ μόνον ἁπλῷ ὀνόματι· θέλομεν ἐρευνήσει πλησιέστερον τὸν λίθον τοῦτον τὸν θεμέλιον· θέλομεν ἀκούσει τοὺς λόγους αὐτοῦ τοῦ ἰδίου, ὅτι αὐτὴ ἡ πέτρα δὲν εἶναι σωρεία πετρῶν ἀργοῦσα καὶ ἄχρηστος ἀλλὰ ζῶσα καὶ λαλοῦσα. Καὶ πρέπει ν' ἀκούσωμεν τὴν φωνὴν αὐτῆς καὶ νὰ ἐξετάσωμεν ἐὰν ἀληθῶς εἰμεθα ὠκοδομημένοι ἐπ' αὐτῆς, καὶ ἂν κατέχωμεν τὴν ἀληθῆ πίστιν, τὴν ἁγίαν, τὴν ἐπῳκοδομημένην ἐπὶ τοῦ θεμελίου τούτου.

Ὁ τῶν πρώτων χριστιανῶν πρῶτος χαρακτὴρ συνίσταται πρὸ πάντων εἰς μίαν βεβαίαν πεποίθησιν, ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ὄντες ἁμαρτωλοὶ ἔχουν ἀνάγκην μετανοίας, ἐπιστροφῆς καὶ μεταβολῆς βίου. Οἱ δὲ ἐν μετανοίᾳ καὶ οὗτοι εἶναι ἀνάγκη ἀδιαλείπτως νὰ καταπολεμῶσι τὴν ἁμαρτίαν·

Ἡ μετάνοια εἶναι τῶν πρώτων πετρῶν μία τοῦ θεμελίου τοῦ χριστιανισμοῦ, τὰς ὁποίας ἔθεσεν ὁ Ἀρχιτέκτων, ὁ θεμελιωτὴς τῆς χριστιανικῆς πίστεως Ἰησοῦς Χριστός. Τὴν οἰκοδομὴν δὲ ταύτην προήγαγον καὶ ἀνύψωσαν ἔπειτα οἱ Ἀπόστολοι διὰ τοῦ κηρύγματος, τῆς διαγωγῆς αὐτῶν καὶ τοῦ μαρτυρίου· Μετανοήσατε, ἔλεγον πρὸς τοὺς λαοὺς, καὶ μετάστραφῆτε χωρὶς ὑποκρίσεως· Διότι ἡ ἀξίνη κεῖται πρὸς τὴν ῥίζαν τοῦ δένδρου, καὶ ἂν δὲν μετανοήσετε θέλετε ἐκκοπῆ ὡς ἄκαρπον δένδρον, καὶ θέλετε ῥιφῆ εἰς τὸ πῦρ. Δὲν ἠδύναντο οἱ Ἀπόστολοι νὰ κηρύττουν μετάνοιαν, ἂν δὲν ἦσαν διδαγμένοι καὶ πεπεισμένοι, ὅτι ἡ μετάνοια, εἶναι ἐκ τοῦ θεμελίου τῆς πίστεως, καὶ ὅτι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἐκ φύσεως ἁμαρτωλοὶ, καὶ δὲν σώζονται, εἰμὴ δι' εἰλικρινοῦς ἐπιστροφῆς μετανοίας. Πολάκις ὁ Ἰησοῦς χριστὸς εἶπεν « ἐὰν δὲν ἐπιστρέψετε καὶ γένητε ὡς τὰ παιδία, ἐὰν δὲν γεννηθῆτε ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, δὲν δύνασθε νὰ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς, εἶναι σὰρξ, δηλαδὴ τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς, ὡς λέγει ὁ Ἅγιος Παῦλος, εἶναι ἔχθρα πρὸς τὸν Θεόν.»

Ὅτε εἶπον εἰς τὸν Ἰησοῦν, ὅτι ὁ Πύργος τοῦ Σιλωὰμ καταπεσὼν ἐθανάτωσέ τινας, καὶ ὅτι ὁ Πιλάτος εἶχε φονεύσει τῶν Γαλιλαίων τινὰς, ἐνῷ ἔθυον, ἀπεκρίθη· Νομίζετε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι ἐκεῖνοι ἦσαν μᾶλλον τῶν λοιπῶν Γαλιλαίων ἁμαρτωλοὶ, διότι ἔπαθον τοιαῦτα; Ἠνομίζετε ὅτι ἐφ' ὧν κατέπεσεν ὁ Πύργος τοῦ Σιλωὰμ ἦσαν ἔτι μᾶλλον ἁμαρτωλοὶ ὑπὲρ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν Ἱερουσαλὴμ; Οὐχὶ λέγω εἰς σᾶς· Ἀλλ' ἐὰν καὶ σεῖς δὲν μετανοήσετε, πάντες ὁμοίως θέλετε ἀπολεσθῆ· » Ἂν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς δὲν μετανοήσωμεν δὲν θελομεν ἀποφύγει τὴν τιμωρίαν καὶ θείαν ὀργὴν· Ἄλλο δὲ μέσον σωτηρίας δὲν ὑπάρχει εἰς ἡμᾶς, παρὰ νὰ κάμωμεν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας. « Γεννήματα ἐχιδνῶν.» ἔλεγεν ὁ Ἅγιος Ἰωάνης, ὁ σοφὸς ἐκεῖνος καὶ γενναῖος ἄνθρωπος πρὸς τοὺς προσερχομένους εἰς αὐτὸν, καὶ οἵτινες ἐνόμιζον ὅτι εὗρον μέσον ἄλλο σωτηρίας· « γεννήματα ἐχιδνῶν τί ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; Ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας· » Διὰ τοῦ μέσου τούτου δυνάμεθα σωθῆναι· Δι' αὐτῆς μόνης τῆς ὁδοῦ δυνάμεθα φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ τὴν Ἀνάστασιν, καὶ μικρὸν πρὸ τῆς Ἀναλήψεως ἔδωκε ταύτην τὴν ῥητὴν διαταγὴν, « νὰ κηρυχθῇ ἡ μετάνοια καὶ ἄφεσις ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη „ [Λουκ. κδ! 47.]. ἡ δ' ἐντολὴ αὐτὴ δὲν ἐξαιρεῖ κανένα λαὸν, ἀλλὰ πάντας καλεῖ εἰς μετάνοιαν, καὶ ταύτην ἀπαιτεῖ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ ἀκρογωνιαῖος λίθος τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας· Τί δὲ λέγει καὶ ὁ Πέτρος; Πῶς ἐθεμελίωνε τὴν ἐκκλησίαν τοῦ χριστοῦ; "Μετανοεῖτε, ἦτον ὁ πρῶτος λόγος, τὸν ὁποῖον ἐπρόφερεν εἰς τὸ πρῶτον αὐτοῦ κήρυγμα· Οἱ δὲ ἀκροαταὶ ἦσαν ἐκ πάντων τῶν

ἐθνῶν, οἷον Ἰουδαῖοι, ἐθνικοὶ καὶ ἄλλοι, καὶ εἰς πάντας τούτους ἐκήρυττε μετάνοιαν. Καὶ ὅτε πάλιν δεύτερον ἤρχισε νὰ κηρύττῃ ἐνώπιον τῶν αὐτῶν σχεδὸν ἐθνῶν ἔλεγεν, "μετανοήσατε καὶ ἐπιστρέψατε διὰ νὰ ἐξαλειφθῶσιν αἱ ἁμαρτίαι σας. Τὸ δὲ αὐτὸ τοῦτο ἔκαμον καὶ οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι, καθ' ἣν ἔλαβον ἐντολὴν παρὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἐγνώριζον δὲ ἐκ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῖς Ἁγίου Πνεύματος, ὡς λέγει ὁ Ἅγιος Παῦλος, ὅτι δὲν ὑπάρχει δίκαιος οὐδὲ εἷς· πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν, οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός [ψαλμ]. Ἦσαν πεπεισμένοι οἱ Ἀπόστολοι, καθὼς λέγει ὁ Ἅγιος Ἰωάννης, ὅτι " ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται, „ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Διαβόλου καὶ ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς ἁμαρτίας, πιστεύοντες εἰς τὴν μαρτυρίαν τῆς ἁγίας γραφῆς, ὅπου ἀναφέρεται, ὅτι " ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου ἔγκειται ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος αὐτοῦ, καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐν ἀνομίᾳ συλαμβάνεται καὶ ἐν ἁμαρτίᾳ τίκτεται, καὶ ὅτι οὐκ ἐξέρχεται καθαρὸν ἀπὸ ἀκαθάρτου, ὡς λέγει ὁ Ἰώβ.

[ἀκολουθεῖ]

ΚΟΤΥΑΙΟΝ.

Πολλοὶ τῶν παλαιῶν συγγραφέων ἀνέφερον τὸ Κοτυάιον, πόλιν τῆς λεγομένης Ἐπικτήτου Φρυγίας, τῆς πρὸς Μυσίαν δηλονότι καὶ τὸν Ἑλλήσποντον μεταξὺ Λυδίας καὶ Βιθυνίας), πατρίδα τοῦ περιφήμου μυθοποιοῦ Αἰσώπου καὶ Ἀλεξάνδρου Ἀσκληπιάδου τοῦ καὶ Πολυΐστορος ἐπονομασθέντος, μεγάλου φιλολόγου τῆς Μακεδονικῆς ἐποχῆς, καὶ ἄλλων ἐνδόξων ἀνδρῶν. Κειμένη παρὰ τὸν Θύμβριον (Πουρσάκ) ποταμὸν, χυνόμενον εἰς τὸν Σαγγάριον, ἡ πόλις αὕτη ἀκμάζει ὁπωσοῦν ἐκ παλαιοῦ εἰς τὰς τέχνας καὶ τὴν ἐμπορίαν, ἔχουσα καὶ πεδιάδα εὐρύχωρον καὶ εὔφορον καὶ ἀκρόπολιν τὸ πάλαι τειχισμένην ἐπὶ λόφου. Λέγεται νῦν ὀθωμανιστὶ Κιοῦτάγια, οὖσα ἕδρα πρότερον μεγάλης σατραπείας. Ἡ δὲ ἐμπορικὴ τοῦ Κοτυαίου συγκοινωνία γίνεται ἡ πλείστη πρὸς τὴν Προποντίδα, ὀλιγωτέρα δὲ πρὸς τὴν Σμύρνην καὶ ἄλλας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πόλεις.

Οἱ Κοτυαεῖς ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ ἠριθμοῦντο ποτέ τινων ἐτῶν εἰς 1500 οἰκογενείας κατὰ τινας, οἱ πλείστοι τεχνῖται, ἔχοντες καὶ ἰδιοκτησίας καὶ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἐκκλησίας. Ἦσαν δὲ ἄλλοτε πλεύτεροι, ἀλλ' οἱ Ἰησουῖται περιτρέχοντες καὶ σκανδαλίζοντες τὴν Ἀσίαν, ἀπεπλάνησαν πολλοὺς εἰς τὴν Παπικὴν αἵρεσιν ἐξ ἀμελείας τῶν ἡμετέρων.

Μὴ ἐπιμελούμενοι τὰ γράμματα μηδὲ ταξειδεύοντες οἱ Κοτυαεῖς, ῥημίζονται κακῶς ὑπὸ τῶν Μικρασιανῶν ὡς ἀπαίδευτοι, βάναυσοι καὶ πανοῦργοι. Συμβουλεύομεν λοιπὸν τοὺς ἀγαθοὺς ἀπογόνους τοῦ σοφοῦ Αἰσώπου καὶ τὸν αὐτόθι ἱερὸν κλῆρον νὰ περιποιηθῶσι τὴν παιδείαν, τὴν γλῶσσαν, καὶ τὰς χριστιανικὰς ἀρετάς, σχετιζόμενοι καὶ μετὰ τῶν σοφωτέρων καὶ εὐγενεστέρων πόλεων πρὸς τὴν ἀναγκαίαν ὠφέλειαν καὶ τιμὴν τῆς καινότητος.

Ι. Α.

Ο ΙΑ'. ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΚΑΙ Ο ΓΕΩΡΓΟΣ.

Ὁ Βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Λουδοβίκος ΙΑ'. ἐξελθὼν εἰς κυνηγεσίαν μεθ' ἑνὸς τῶν ὑπουργῶν αὐτοῦ ἐνυκτώθη εἰς τὴν ἔξοχὴν· Μὴ δυνάμενος δὲ ἐν ὥρᾳ νυκτὸς νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ παλάτιόν του, προσῆλθεν εἰς τινα Γεωργὸν ἐργαζόμενον εἰς τὸ χωράφιόν του, τὸν ὁποῖον παρεκάλεσε νὰ δεχθῇ αὐτὸν καὶ τὸν σύντροφόν του εἰς τὴν καλύβην του μέχρι τῆς αὔριον. Ὁ Γεωργὸς μὴ γνωρίζων μετὰ ποίου συνωμίλει, ἀπεκρίθη. Ἡ κατοικία μου, Κύριοι, μόλις χωρεῖ ἐμὲ καὶ τὴν πτωχήν οἰκογένειάν μου, ἀλλ' ἂν ὑποφέρετε καὶ εὐχαριστῆσθε νὰ διανυκτερεύσετε μεθ' ἡμῶν, καλῶς ἔλθετε. Ἠκουλούθησαν τὸν Γεωργὸν, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν πενιχρὰν κατοικίαν του. Εἰσελθόντας δὲ τοὺς ὑπεδέχθη ἡ γυνή του μετ' ἀπιστεύτου φιλοφροσύνης καὶ προθυμίας, καί τοὺς παρεκάλεσε νὰ ὑπομείνωσιν ὀλίγον ἑωσοῦ ἑτοιμάσει τὸ δεῖπνον. Κατὰ τὸ διάστημα δὲ τοῦτο ἠρώτα ὁ βασιλεὺς τὸν Γεωργὸν πόσα κερδαίνει τὴν ἡμέραν· ὁ δὲ ἀπεκρίθη, δύο φράγκα. Ἐν τοσούτῳ ἔρθασεν ἡ ὥρα τοῦ δείπνου, καὶ εἰσελθοῦσα ἡ σύζυγος τοῦ Γεωργοῦ προσεκάλεσεν αὐτοὺς εἰς αὐτό. Ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ του ἐκάθησε παρὰ τὴν τράπεζαν, ὁμοίως καὶ ὁ γεωργὸς, ἡ σύζυγός του, τὰ δύο τέκνα των, καὶ οἱ γονεῖς τοῦ Γεωργοῦ. Ὁ Βασιλεὺς ἐθαύμασε καὶ τὴν κοσμιότητα τῶν ξενοδόχων του, καὶ τὴν καθαριότητα τῶν τροφῶν, οὐχ ἧττον δὲ καὶ τὴν ἁρμονίαν τῶν παρατεθέντων, ὄντων ἀνωτέρων ἢ κατὰ τὰ κέρδη τοῦ Γεωργοῦ· τὸ δὲ μέγιστον ἐθαύμασε διὰ τὴν ἁπλῆν μὲν, ἀλλὰ φιλόξενον περιποίησιν αὐτῶν. Ὅλα ταῦτα παρτκίνησαν τὸν βασιλεα νὰ ἐρωτήσῃ τὸν Γεωργὸν, πῶς ἠδύνατο νὰ ζῇ ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐξοδεύων περισσότερα, ἀφ' ἑτέρου δὲ κερδαίνων ὀλιγώτερα; ὁ Γεωργὸς μειδιάσας ἀπεκρίθη· ἐκ τῶν δύο τούτων φράγκων οὐ μόνον τρέφομαι ἐγὼ μετὰ τῆς οἰκογενείας μου, ἀλλὰ πληρόνω καὶ χρέη, ἀποθηκεύω δὲ καὶ χρήματα εἰς τόκον· οἱ τελευταῖοι οὗτοι τοῦ γεωργοῦ, πόσῳ μᾶλλον ἐξέστησαν τὸν βασιλέα, ἕκαστος δύναται νὰ εἰκάσῃ· Διὸ καὶ ἀπομακρύνας τὸν ὑπουγόν του, ἠρώτησε κατ' ἰδίαν τὸν Γεωργὸν τὴν λύσιν τῶν αἰνιγματωδῶν λόγων του· ὁ Γεωργὸς κατ' ἀρχὰς ἠρνεῖτο, ἀλλ' ἐπὶ τέλους δωροδοκηθεὶς ἐδωκε τὴν ἐφεξῆς ἐξήγησιν. Τὸ χρέος, τὸ ὁποῖον πληρόνω, εἶναι τὸ πρὸς τοὺς γονεῖς μου, τοὺς ὁποίους κατὰ χρέος θέλω τρέφει μέχρι τελευταίας των ἀναπνοῆς. Τὰ δὲ εἰς τόκον ἀποθηκευόμενα χρήματα, εἶναι ὅσα δεπανῶ ἐκτὸς τῆς διατροφῆς εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ ἠθικὴν διαμόρφωσιν τῶν δύο μου τέκνων. Ὁ βασιλεὺς θαυμάσας τοῦ Γεωργοῦ τὰ καλὰ φρονήματα εἶπεν εἰς τὸν Γεωργόν· σὲ προστάζω νὰ μὴ δώσῃς εἰς οὐδένα ταύτην τὴν ἐξήγησιν, ἐὰν πρῶτον δὲν ἴδῃς Ἑκατοντάκις τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ἤδη παρίστασαι· εἶπε, καὶ ἀνεχώρησεν ὁ βασιλεύς· ἐλθὼν δὲ εἰς τὰ ἀνάκτορα συνεκάλεσε συμβούλιον τῶν ὑπουργῶν του, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐζήτησε τὴν

ἐξήγησιν τῶν λόγων τοῦ Γεωργοῦ, πῶς δηλαδὴ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξαρκῶσι δύο φάγκα εἰς διατροφὴν ἑξ ἀνθρώπων, ἐκ τῶν αὐτῶν νὰ πληρόνονται καὶ χρέη, καὶ πρὸς τούτοις νὰ ἀποθηκεύωνται καί τι κεφάλαιον εἰς τόκον· οἱ ὑπουργοὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ λύσωσι τὴν ἀπορίαν ταύτην, καὶ ἐζήτησαν τριῶν ἡμερῶν καιρόν. Κατ' αὐτὸ τὸ διάστημα εἰς τῶν ὑπουργῶν, ὅστις καὶ εἶχε γνωρίσει τὸν γεωργόν, μετέβη εἰς τοῦ γεωργοῦ, παρὰ τοῦ ὁποίου ἐζήτησε τὴν ἐξήγησιν· Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ γεωργὸς ἠρνήθη, ὁ δὲ ὑπουργὸς ἐπέμενεν, ἐνεθυμήθη ὁ γεωργὸς τοὺς λόγους τοῦ Βασιλέως, καὶ ζητεῖ παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ 100 χρυσᾶ νομίσματα φέροντα τὴν εἰκόνα τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου καὶ τότε δίναται, εἶπε, νὰ δώσῃ τὴν ζητουμένην ἐξήγησιν. Ὁ ὑπουργὸς προθύμως ἐμέτρησε τὰ 100 Λουδοβίκια, καὶ τότε ἔμαθε παρὰ τοῦ γεωργοῦ τὸ πρόβλημα τοῦ Βασιλέως, πρὸς τὸν ὁποῖον καὶ ἀνέφερε τὴν ἐξήγησιν ταύτην.

Ἕκαστος ἤδη ἐννοεῖ, ὅτι σκοπὸς τοῦ βασιλέως ἦτο νὰ ὠφελήσῃ τὸν ἐνάρετον γεωργόν, ὅστις φιλοξένως περιποιηθὴ τὸν βασιλέα.

Α. Ι. Δ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ.

Εἴπομεν ἄλλοτε πολλάκις, ὅτι Ἐκκλησία καὶ Γλῶσσα εἰσὶν ὁμολογουμένως παρὰ τῆς ὀρθοφρονούσιν αἱ δύο μεγάλαι ῥίζαι τοῦ ἐθνικοῦ δένδρου, καὶ ὁ θέλων τὴν ὑγείαν καὶ ζωὴν τοῦ δένδρου καὶ ἀγαθοὺς ἐξ αὐτοῦ καρποὺς, πρέπει ἀνάγκαίως νὰ θέλῃ καὶ τὴν ὑγείαν καὶ σωτηρίαν τῶν ῥιζῶν, μάλιστα δὲ τῶν δύω ἐκείνων μεγάλων ῥιζῶν. Εἴπομεν προσέτι πολλαχοῦ, ὅτι μὴ ὑπαρχούσης περιουσίας ἐκκλησιαστικῆς, ἵνα ἐκτοῦ ἐτησίου αὐτῆς εἰσοδήματος συντηρῆται δεόντως ὁ ἀναγκαῖος κλῆρος, ἕπεται, ὅτι πρέπει νὰ διατηρῶνται χάριν τῆς ἐκκλησίας τὰ τυχηρὰ, ἤτοι τὰ λεγόμενα κανονικὰ τοῦ κλήρου δικαιώματα, κανονισμένα οὕτως, ὥστε νὰ μὴ συμβαίνῃ καταχρησις, εἰ δυνατόν.

Ταῦτα λέγοντες ὅμως δὲν ἐννοήσαμεν ποτὲ ὅτι δὲν ὑπάρχουσιν ὁπωσδήποτε κανονισμένα ἐκασταχοῦ ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων τὰ νῦν ὑπάρχοντα μικρὰ εἰσοδήματα τοῦ ἡμετέρου κλήρου ἀπὸ τὰς συνήθεις καὶ προαιρετικὰς τῶν χριστιανῶν προσφορὰς. Γινώσκοντες μόνον, ὅτι πολλαχοῦ μὲν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ ἄλλοι κληρικοὶ ἀπαντῶσι μεγάλας δυσκολίας εἰς τὴν σύλαξιν καὶ αὐτῶν τῶν νενομισμένων δικαιωμάτων, ἐνισχυῶ δὲ ἴσως συμβαίνῃ καὶ καταχρησίς τις, ἠθελήσαμεν ἁπλῶς νὰ δόσωμεν τὴν νύξιν, ὅτι ἐσύμφερεν, ἐὰν ἦτο δυνατὸν, νὰ ληφθῶσι παρὰ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας τοιαῦτα μέτρα, ἐξ ὧν νὰ παύσῃ ἐντεῦθεν μενὴ τῶν κληρικῶν καταχρησις, ἐκεῖθεν δὲ ἡ δυστροπία τῶν εὐπορούντων κοσμικῶν εἰς τὴν τακτικὴν ἀπόδοσιν τῶν νενομισμένων τοῦ κλήρου δικαιωμάτων.

Εἴδομεν ἀρτίως μετὰ προσοχῆς τὴν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἔκθεσιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ εὕρομεν αὐτὴν ἀληθεστάτην, συνετὴν, πληρεστάτα πραγματευομένην τὰ τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἐν συνόψει, μέχρις οὗ οἱ δι' ἄλλους λόγους, μισορθοδόξους ἢ ἀθρήσκους, φωνασκοῦντες κατὰ τοῦ ἡμετέρου κλήρου ἀνασκευάσωσι τὰ τῆς ἐκθέσεως ταύτης τακτικῶς καὶ λογικῶς, οὐχὶ δὲ διὰ πεπλασμένων καὶ ἀόρατοι ἀστων μεμψιμοιριῶν. Ἐκ τοῦ εἰγράφω τούτου, ἀληθῶς ἀξιοσημειώτου, πληροφορούμεθα, ὅτι οἱ ἀρχιερεῖς, ἅμα τῇ ἀποκαταστάσει αὐτῶν εἰς τὰς ἐπαρχίας, ὅπου ἀποστέλλονται, ὑποχρεοῦνται νὰ συνεισφέρωσιν, ἀναλόγως τῶν πακτικῶν καὶ ὡρισμένων προσόδων τῆς ἐπαρχίας ἑκάστου, χρηματικήν τινα ποσότητα.

1 Εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον πρὸς ἀπότισιν τῶν ἀναπορρύκτων ἐτησίων ἐκκλησιαστικῶν ἐξόδων καὶ εἰς ἀπάντησιν τῶν ὑπερόγκων αὐτοῦ χρεῶν.

2 Εἰς τὸ ταμεῖον τῶν Νοσοκομείων τῆς Πρωτευούσης.

3 Εἰς τὸ Ἐλεημοσυνικὸν Ταμεῖον, ὅθεν πολλοὶ τῶν ἀπόρων καὶ ἐνδεῶν βοηθοῦνται κατ' ἔτος εἴτε εἰς ὡρισμένας ἐποχὰς, εἴτε καὶ ἀτάκτως.

4 Εἰς τὰ συντηρούμενα ὑπὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας διάφορα Σχολεῖα, περὶ ὧν ἐφρόντισεν αὐτὴ ὡς ἀγαθὴ μήτηρ, μὴ γινομένης ἀλλαχόθεν τοιαύτης προνοίας.

5 Εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, μηδεμίαν ἄλλην πρόσοδον ἔχοντα πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἐξόδων καὶ ἄλλων ἀναγκαίων δικαιωμάτων τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ θέσεως.

Ἐτησίως δὲ ἕκαστος τῶν ἀρχιερέων ὑποχρεοῦται νὰ πληρώνῃ ἀνυπερθέτως.

1. Τοὺς τόκους τῶν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ χρεῶν, τῶν αὐλικῶν ἐπιλεγομένων.

2. Τὸν προσδιοριζόμενον ἐτήσιον ἐκπεσμὸν τοῦ κεφαλαίου τῶν χρεῶν αὐτῶν.

3. Τὴν ἀναλόγως ἐτιβαλλομένην αὐτῷ ἐτήσιον δαπάνην πρὸς διατήρησιν καὶ βελτίωσιν τῆς πρὸ ὀλίγων ἐτῶν συστάσης ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς πρὸς ἐκπαίδευσιν τοῦ κλήρου, μηδεμίαν ἄλλην ἐχούσης πρόσοδον.

4. Ἄλλας ἐκτάκτους προσφορὰς ἐπιβαλλομένας ὑπὸ τῆς ἀνάγκης πρὸς περίθαλψιν πολλῶν ἐνδεῶν οἰκογενειῶν.

Μετὰ δὲ τὴν ἀναπόφευκτον ταύτην ἀπόδοσιν ἔπονται·

1. Τὰ ἐτήσια τοῦ Ἀρχιερέως ἔξοδα.

2. Τὰ πρὸς διατροφὴν αὐτοῦ τε καὶ τῶν ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν.

3. Αἱ ἀπαιτούμεναι συνδρομαὶ παρ' αὐτοῦ εἰς τὰ τῆς ἐπαρχίας φιλανθρωπικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

4. Τὰ εἰς τοὺς πτωχοὺς τῆς ἐπαρχίας διδόμενα κατ' ἔτος βοηθήματα.

5. Οἱ τόκοι καὶ ἡ ἐξόφλησις τοῦ ἰδιαιτέρου χρέους διὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἀποκατάστασιν.

Ἀπέναντι δὲ τῶν τακτικῶν τούτων καὶ ἐκτάκτων συνεισφορῶν καὶ ἀναλωμάτων ποίας προσόδους ἔχει ὁ Ἀρχιερεύς; Ἐρχόμενος εἰς τὴν ἐπαρχίαν λαμβάνει ἐφάπαξ τὴν λεγομένην βοήθειαν, τουτέστι δωρεάν τινα ἔκπαλαι συνειθισμένην καὶ διδομένην προθύμως ὑπὸ τῶν δυναμένων χριστιανῶν, ὅπως συμφωνηθῇ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν προκρίτων ἐρρηκῶς καὶ ἀδελφικῶς. Δεύτερον δὲ λαμβάνει ἐτησίως τὰς ὁριστείσας καὶ ἐθελουσίους προσφορὰς, ὅσας οἱ χριστιανοὶ κατὰ τὸ ἀρχαῖον καὶ παλαιότατον ἔθος προσφέρουσιν εἰς τοὺς Ἀρχιερεῖς, μὴν ἔχοντας ἄλλο εἰσόδημα ὡς προείπομεν.

Εἶναι βέβαιον ὅτι οἱ ἡμέτεροι Ἀρχιερεῖς, (ἐκτὸς ὀλίγων τινῶν, ὅσοι εἶχον ἴσως ἰδίαν ποθὲν περιουσίαν), οἱ πλείονες τοὐλάχιστον, ἔχοντες ἐντεῦθεν μὲν τὰ μικρὰ εἰσοδήματα, συλλεγόμενα καὶ ταῦτα πολλάκις ἐπιπόνως καὶ μετὰ πλείστης πικρίας, ἐκεῖθεν δὲ τὰ πολλὰ καὶ ὑπέρμετρα ἔξοδα, τακτικὰ καὶ ἄτακτα, διάγουσιν ἀποζῶντες ἐν λύπαις καὶ πειρασμοῖς, καὶ ἀποθνήσκουσι πένητες ἢ ἀκτήμονες, ἢ μικροκτήμονες, οὕτως εἰπεῖν, ὡς ὁ μακαρίτης Σμύρνης μητροπολίτης Ἀθανάσιος, παλαιὸς Ἀρχιερεὺς, περὶ οὗ ζῶντος κοὶ ποιμένοντος δέκα ἤδη ἔτη λαὸν πολὺν καὶ εὐκατάστατον, ζῶ τος δὲ ἐν λιτότητι ὀλιγαρκῶς καὶ τακτικῶς, ὑπῆρχεν ἡ φήμη, ὅτι εἶχε μεγάλην κατάστασιν. Τοσοῦτον ἐκ τῶν πραγμάτων φαίνονται δίκαιοι καὶ ἀκριβεῖς οἱ μισορθόδοξοι τοῦ θαυμασίου παρ' ἡμῖν τοῦτον Δεκάτου Ἐνάτου αἰῶνος, τοῦ κατὰ τὸ λέγειν αὐτῶν αἰῶνος ἀληθείας, καὶ δικαιοσύνης. Εἶναι προσέτι βέβαιον ὅτι πολλάκις καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ ἡ μεγάλη Ἐκκλησία παρεβλεψαν καὶ αὐτὰ τὰ νενομισμένα δικαιώματα, δυσωποῦντων τῶν χριστιανῶν ἢ προτεινόντων ἀνέχειαν, καὶ τοιούτων πολλάκις πρὸς τὸ δαπανᾶν εἰς ἀσωτείας καὶ φατριασμοὺς καὶ ἄλλας ματαιότητας. οἱ δὲ χριστιανοὶ οὗτοι, ἐρεθιζόμενοι ἐνίοτε καὶ ὑπὸ ψευδολογίων ἱεροκατηγόρων ἔκαμον ἄλλο μεγαλήτερον σφάλμα, νὰ προκαλέσωσι δηλαδὴ τὴν ἐπέμβασιν τῶν τοπικῶν ἀρχῶν εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ τῆς ἐπαρχίας ἐναντίον τῆς νομίμου τάξεως καὶ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος πάντη ἀλόγως καὶ ἀσκόπως, διότι ὁσάκις οἱ χριστιανοὶ ἐπαρχίας τινὸς ἀνέφερον εἰς τὴν μεγάλην Ἐκκλησίαν παράπονα κατὰ τοῦ Ἀρχιερέως, ὅτι οὗτος ζητεῖ παρ' αὐτῶν πλέον τοῦ κανονικοῦ [ἢ συνέβη καὶ τοῦτο σπανίως εἰς ἐπαρχίας ὅθεν ὁ Ἀρχιερεὺς δὲν ἔχει τὸ ἀναγκαῖον εἰσόδημα), ἢ δὲν ἔχουσι τὸν τρόπον νὰ πληρώσωσι καὶ αὐτὰ τὰ κανονικά, ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία ἔσπευσε πάντοτε μητρικῶς νὰ ἐπιφέρῃ τὴν δυνατὴν θεραπείαν.

Τούτων οὕτως ἐχόντων ὁποίαν μεταβολὴν ἢ μεταρρύθμισιν ζητοῦσιν οἱ μισορθόδοξοι ξένοι καὶ οἱ πρὸς τὰς τούτων σπερμολογίας πιθηκίζοντες τινὲς ἄθρησκοι ἢ ἄλλως ἐξηπατημένοι ἐκ τῶν ἡμετέρων; Ζητοῦσι τὴν παῦσιν, ἢ τὸν κανονισμὸν τῶν ἀρχιερατικῶν εἰσοδημάτων; Ἂν τὸ πρῶτον δὲν παραξενευόμεθα, διότι ὁ πασίγνωστος καὶ ὁμολογούμενος σκοπὸς τῶν μισορθοδόξων Φράγκων καὶ τῶν ὀλίγων ξενοζήλων Γραικῶν εἶναι βέβαια ἡ ὑπ' αὐτῶν ποθουμένη χαιρεκάκως καὶ ἀνοήτως καταστροφὴ ἢ ζημία τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας. Θαυμάζομεν μόνον τὴν ἀπερισκεψίαν καὶ τυφλότητα τῶν πιστῶν, ὅσοι ἀκολουθοῦσι τὰς ἰδέας καὶ κατακραυγὰς τῶν Ἰησουιτικῶν Φράγκων καὶ τῶν Φραγκιζόντων ὁμογενῶν. Ἂν δὲ τὸ δεύτερον, ἀλλὰ τὰ εἰσοδήματα ταῦτα εἰσὶν ἐκ παλαιοῦ κανονισμένα ὁπωσδήποτε. Καὶ ἂν ὑποθέσωμεν, ὅτι ἔγινε τελειότερος ὁ ζητούμενος νέος κανονισμὸς, τὶς μᾶς βεβαιόνει, ὅτι δὲν θέλουσι γενῆ μετ' αὐτὸν μεγαλήτεραι καταχρήσεις καταθλίψεις καὶ ἄλλαι ζημίαι διὰ τὰς ὁποίας ὀφείλουσι πάλιν, ὡς καὶ σημερον νὰ προσφεύγωσιν οἱ χριστιανοὶ εἰς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν; Ἐννοεῖται ὅμως, ὅτι γενομένου τοῦ νέου κανονισμοῦ ἀκριβεστέρου, οὐδεὶς τόπος ἢ ἄνθρωπος δύναται τότε ν' ἀποφύγῃ τὴν πληρωμὴν τῶν νενομισμένων τοῦ κλήρου δικαιωμάτων, καὶ τότε οἱ Ἀρχιερεῖς, ὡς καὶ ὁ λοιπὸς κλῆρος, θέλουσιν ἔχει ἀναμφιβόλως περισσότερον εἰσόδημα, παρ' ὅσον ἔχουσι τὴν σήμερον.

Ἀλλὰ συμφέρει καὶ εἶναι τάχα ὀρθὸν κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς νὰ συλλέγωσιν οἱ κοσμικοὶ τὰ τοῦ κλήρου δικαιώματα, ἵνα ἐντεῦθεν μισθοδοτῆται ὑπ' αὐτῶν ὁ ἱερὸς κλῆρος; Ὄχι βέβαια! διότι ἐκτὸς τῶν ἀναγκαιούτων εἰς τοῦτο περιττῶν ἐξόδων καὶ τῶν πιθανῶς νέων καὶ πλείστων καταχρήσεων καὶ σκανδάλων, ὁ κλῆρος τοτε ὑποβάλλεται εἰς τοὺς κοσμικοὺς κατά τινα τρόπον καὶ δι' αὐτῶν εἰς τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν, ὅπερ *ἀπαράδεκτον*, διότι ὁ κλῆρος τῆς ὀρθοδόξου καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς τοῦ χριστοῦ ἐκκλησίας, μὴ ἐπεμβαίνων εἰς τὴν πολιτικὴν διοίκησιν, ὡς ὁ τῆς Παπικῆς, ἔχει κατὰ τοὺς κανόνας *αὐθύπαρκτόν* τινα κατάστασιν, τὴν ὁποίαν ὀφείλουσιν οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ νὰ διατηρήσουν ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ, διὰ τὴν ἰδίαν ἑαυτῶν ἡσυχίαν καὶ τὴν ἡσυχίαν καὶ ὠφέλειαν τῆς Κυβερνήσεως, ἥτις καλῶς ποιοῦσα σέβεται καὶ διασώζει ἀπρόσβλητα τὰ παλαιὰ τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν δικαιώματα καὶ προνόμια. Ἄλλως ἐξαχρειοῦται ὁ κλῆρος ὑποδουλούμενος οὕτως εἰς τὰ πάθη καὶ φατρίας τῶν λαϊκῶν, καὶ τότε ἀποβαίνει ἄχρηστος ἢ καὶ βλαβερὸς, χρησιμεύων εἰς τὴν ἀνωμαλίαν καὶ φθοράν, ὄχι τὴν συντήρησιν καὶ εὐταξίαν τῆς κοινωνίας ἐν ᾗ ἐπιστατεῖ ὡς τις πνευματικὸς ὁδηγὸς καὶ διδάσκαλος. Διὰ ταῦτα οἱ ἱεροὶ καὶ ἀπαράβατοι κανόνες, ὀρθῶς προνοοῦντες, ἀπεδοσαν εἰς τοὺς κληρικοὺς ἐξαρχῆς τὴν διαχείρισιν πασης οἱασδήποτε περιουσιας ἐκκλησιαστικῆς εἰς ἣν ἀναγονται καὶ τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος κανονικὰ τοῦ κλήρου δικαιώματα·

Ὁ ὀρθὸς λόγος, ὦ ἀδελφοὶ, καὶ οἱ σοφοὶ τοῦ κόσμου τούτου μᾶς συμβουλεύουσι τὸ μὴ κινεῖν κακὸν εὖ κείμενον· Ἔπειτα ἡ ἄμεσος παρὰ τοῦ κλήρου εἴσπραξις τῶν κανονικῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων, γινομένη μάλιστα κατὰ τρόπον συμβιβαστικὸν καὶ συγκαταβατικὸν δὲν εἶναι τόσον κακὸν, ὅσον ὑποθέτουσιν αὐτὸ πολλοί· Τὸ κακὸν αὐτὸ, συστηθὲν ὑπὸ σοφῶν ἀνδρῶν ἐν κακαῖς περιπετείαις ἀνέκαθεν, καὶ καθιερωθὲν ὑπὸ τῆς σοφῆς πολυπειρίας τοῦ πολιοῦ χρόνου συνήργησεν ἴσως δραστικῶς εἰς τὴν περιποίησιν καὶ τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν εὐτυχίαν τοῦ ποιμνίου, χειμασθέντος ἐκ δεινῶν καὶ καταστρεπτικῶν περιπτώσεων, ἐν αἷς ὁ κλῆρος συνέπασχε μετ' αὐτοῦ, καὶ ἂν ἑτέρωθεν τὸ κακὸν τοῦτο προσβάλλῃ ὁπωσοῦν τὴν ἱεροπρέπειαν τοῦ κλήρου κατὰ τὴν κρίσιν τινῶν, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς, πολλοῦ γε καὶ δεῖ οὔτε θαυμάζομεν, οὔτε καταδικάζομεν ποτὲ· Λέγομεν μόνον, ὅτι εἶναι χρεία μεγάλης προσοχῆς μήπως μετακινοῦντες τὰ εὖ κεί-

μενα κακὰ, περιπέσωμεν ἀπροσδοκήτως εἰς ἄλλα καὶ κακὰ δεινότερα καὶ ἀθεραπευτότερα, ὡς συνέβη πολλάκις καὶ εἰς ἄλλα ἔθνη, εἰς ἡμᾶς δὲ συχνότερον, διότι ἔχομεν καὶ πολλὰ προτερήματα, ὄχι ὅμως πάντοτε καὶ τὴν ἀναγκαίαν περίσκεψιν καὶ εὐτακτον πρόνοιαν τοῦ μέλλοντος, καὶ διὰ τοῦτο ἠδυνήθησαν νὰ μᾶς ἐξαπατήσωσι καὶ νὰ μᾶς βλάψωσι κατὰ καιροὺς αὐτοὶ οἱ καθ' ἡμᾶς ἀσφαλέστεροι ἢ ὀλιγονούστεροι λαοὶ Πέρσαι Ἰταλιῶται, Γαλάται, Γερμανοὶ καὶ ἄλλοι. Τὶς ἀμφιβάλλει ὅτι καὶ σήμερον τὰ παράπονα ταῦτα τῶν Βυζαντινῶν καὶ ἄλλων τόπων εἶναι ὑποκινήσεις τοῦ Ἰησουϊτισμοῦ, τὰς ὁποίας ὀλίγοι ἐκ τῶν ἀδελφῶν βουλγάρων νοοῦσιν ἢ ἀγαπῶσιν;

Ἐκκλησιαστικαὶ μεταρρυθμίσεις οἱαδήποτε, ἀδελφοὶ δὲν εἶναι τοῦ παρόντος καιροῦ. Λοιπὸν ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ ζητῶμεν μόνον σοφοὺς καὶ ἐναρέτους ἀρχιερεῖς, ὅσον τὸ δυνατὸν, καὶ καλοὺς καὶ ἱκανοὺς ἱεροκήρυκας καὶ συγγραφὰς τῆς εὐαγγελικῆς ἠθικῆς καὶ τὴν δραστικὴν τοῦ κλήρου συνέργειαν πρὸς τὴν ἐθνικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὴν σύστασιν τῶν ἀναγκαίων κοινωφελῶν κατασκευάτων, οἷον Σχολείων φιλολογικῶν, παρθεναγωγείων, βιβλιοθηκῶν, μουσείων, ὀρφανοτροφείων, πτωχοδοχείων, νοσοκομείων ἔτι κρηνῶν, ὀχετῶν, ὁδῶν, δενδροφυτειῶν, καὶ ἄλλων τοιούτων ἔργων, δι' ὧν ὠφελούμεναι καὶ αὐξανόμεναι, τιμῶνται καὶ εὐτυχοῦσιν αἱ κοινότητες. Ἐὰν δὲ πάντως ζητῇ τις μεταρρύθμισίν τινα ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς συντηρήσεως τοῦ κλήρου ἡμῶν, δὲν βλέπομεν ἄλλην εὐλογωτέραν, δικαιοτέραν, συμφερωτέραν καὶ μόνην ἀληθῶς χρήσιμον, εἰμὴ 1 Ἐὰν ἡ ἐξουσία θελήσῃ πρὸς εὐχαρίστησιν αὐτοῦ ν' ἀναδεχθῇ ὅλα τῆς ἐκκλησίας τὰ προειρημένα χρέη. 2 Ἂν εὑρεθῇ ἄλλος πόρος διὰ τὸ ἐλεημονητικὸν Ταμεῖον καὶ τὰς ἄλλας φιλανθρωπικὰς ἢ ἐθνωφελεῖς τοῦ Κλήρου συνεισφοράς. 3 Ἂν ἡ Ἐκκλησία προικισθῇ ἐκ περιουσίας ἀκινήτου, τὴν ὁποίαν κατὰ τοὺς κανόνας διαχειρίζεται πάλιν ὁ κλῆρος, καθὼς εἴπομεν. Τοιαύτην μόνη μεταρρύθμισιν ἐννοοῦμεν ἡμεῖς ὠφέλιμον, σκόπιμον καὶ κανονικήν. Ι. Δ.

Μεταρρυθμίσεις.

Τὸ μεταρρυθμίζειν τὰ ἐξ' αἰώνων καθεστῶτα δὲν εἶναι παντὸς ἀνθρώπου, οὔτε παντὸς τόπου καὶ χρόνου ἔργον. Παντοῦ καὶ πάντοτε ἡ ἀνθρωπότης εἶναι φίλη τῶν ἀναγκαίων μεταρρυθμίσεων, γινομένων κατ' ὀλίγον καὶ ἄνευ κομματισμοῦ λαοφθόρου. Ἀλλὰ τὴν ἀνάγκην τῆς μεταρρυθμίσεως οἱαδήποτε πρέπει νὰ αἰσθανθῶσιν ἐκ συμφώνου πάντες σχεδὸν ἀνεξαιρέτως οἱ νουνεχεῖς φίλοι τοῦ μεταρρυθμίζειν. Ἀλλέως δὲν ἐπιτυγχάνουσι καὶ δὲν ὠφελοῦσιναι μεταρρυθμίσεις. Οἱ Γάλλοι, [τοὺς ὁποίους ὁ μὲν Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν εἶπεν ἀλαζόνας κατὰ τὸν Ἀρριανὸν, ὁ δὲ Παυσανίας *κούφους καὶ ἀναιδεῖς*], μετακινοῦντες καὶ συνταράσσοντες τὰ πάντα χάριν ἐρωσιρατικῆς φήμης ἔφθασαν εἰς τὰς ἰδέας τῆς κοινοκτημοσύνης, ἀγνοοῦντες καὶ αὐτοὶ σήμερον ποῦ θέλουσι καταντήσει. Οἱ Ἄγγλοι, οἱ Ἀμερικανοὶ, οἱ Γερμανοὶ, οἱ Ρῶσσοι δὲν ἀκολουθοῦσι τοὺς Γάλλους· κατὰ τοῦτο οἱ Ὀθωμανοὶ συνετώτεροι τῶν Γάλλων, μεταρρυθμίζουσι φρονίμως τὰ ἑαυτῶν καὶ ὠφελήθησαν. Ἂς μὴν ὁρμῶσι λοιπὸν καὶ οἱ ἡμέτεροι εἰς τὰς μεταρρυθμίσεις, τὰς ἐκκλησιαστικὰς μάλιστα, τόσον ἀπερισκέπτως, Ι. Α.

ΑΝΔΡΕΟΥ ΜΟΥΣΤΟΞΥΔΟΥ

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς παρούσης Ἑλληνικῆς γλώσσης κτλ.

[Συνεχεια ἀρ. 11]

Ὄχι μόνον δὲ ὁ μέλλων σχηματίζεται διὰ τοῦ θέλω ἢ συγκεκομμένου θά, καὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ θέματος, ἀλλὰ μεταξὺ τοῦ θὰ ἢ θέ. καὶ τοῦ μελλοντικοῦ ῥήματος παρεντίθεται τὸ μόριον νὰ. ὡς θὲ νὰ γράψω, θὲ νὰ γράψῃς, κτλ Τὸ εὐκτικὸν δὲ γινεται διὰ τοῦ ἤθελα, ὡς ἤθελα γράψω καὶ τὸ ἀπαρέμφατον ὅλων τῶν χρόνων διὰ ἀναλύσεως αὐτοῦ εἰς ὑποτακτικὴν καὶ τοῦ μορίου ἵνα. ἐὰν μὲν εἶνοι τελικον, ἐὰν δὲ εἰδικὸν διὰ τοῦ ὅτι καὶ ὁριστικῆς. Ἀλλὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου ἀναλυομένου ἔχομεν παραδείγματα καὶ ἐκ τῶν Εὐαγγελιστῶν « Εἶπε οὖν αὐτῇ ἵνα μοὶ συναντιλάβηται» λέγει ὁ ἅγιος Λουκᾶς. Ὁδὲ Ἰωάνης « συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω [36] Τὰ βοηθητικὰ ῥήματα πρέπει νὰ ἀποδώσωμεν εἰς αἰτίας τῆς μεγάλης δυσκολίας καὶ σπουδῆς τὴν ὁποίαν ἔχουσι τὰ ἑλληνικὰ ῥήματα κατὰ τὸν σχηματισμὸν αὐτῶν, καὶ ἥτις δυσκόλως συνεφαρμόζεται πρὸς τὴν στιγμιαίαν ἀνάγκην τοῦ λαοῦ ἐκφραζομένου [κθ] Πλὴν μιμουμένη τοὺς Δωριεῖς Αἰολεῖς.

---

[36] Τὰ παραδείγματα ταῦτα ἐκφέρονται ἐκ τοῦ Κυρίου Δαβὶδ parall, p, m,

(κθ] Ὁ Κοραῆς ἐν τοῖς προλεγομένοις αὐτοῦ λέγει, ὅτι ὁ μέλλων τῆς καθομιλουμένης ἡμῶν δὲν εἶναι ἄλλο, εἰμὴ ἡ περίφρασις τοῦ ἀρχαίου μέλλοντος ῥήματος καὶ ἀπαρεμφάτου, ὡς μέλλω γράψειν ἀντὶ γράψω, κτλ. καὶ διὸ συμβουλεύει μᾶλλον νὰ ἐπιφέρεται διὰ τοῦ θέλω κλινομένου δι' ὅλων τῶν προσωπικῶν αὐτοῦ καταλήξεων, καὶ τοῦ μελλοντικοῦ ῥήματος εἰς τρίτον πρόσωπον τρόπον τινὰ ὡς ἀπαρέμφατον μετὰ ἢ ἄνευ τοῦ ν, ὡς θέλω γράφειν, θέλεις γράφειν κτλ Ἐν δὲ ἐπιστολῇ ΜΓ'. μᾶς δίδει τὸ ἑξῆς διάγραμμα σχηματισμοῦ χρόνων κατὰ σύγκρισιν τῶν ἀρχαίων πρὸς τοὺς νῦν.

Ἀρχαῖοι.

ἀ· ἐνεστὼς παρατατικὸς γράφω.
β'. ἐνεστως ἐντελὴς γέγραφα.
γ'· παρωχημένος παρατατικὸς ἔγραφον.
δ'. παρωχημένος ἐντελὴς ἐγεγράφειν·
ἔ. παρωχημένος ἀόριστος ἔγραψα.
ϛ· μέλλων παρατατιαὸς ἔσομαι γράφων
ζ'. μέλλων ἐντελὴς ἔσομαι γεγραφώς.
η· μέλλων ἀόριστος γράψω.

Νόοι [κατὰ Βάμβαν].

ἀπέφευγε τὰς προλήψεις καταλήξεων ἀνωμάλων εἰς τὰ ὀνόματα τὰ περιτοσύλλαβα, κλίνουσα αὐτὰ ἰσοσυλλάβως. Τοῦτο δὲ ταυτοσχήμως εὕρηται καὶ παρὰ πάσαις ταῖς γλώσσαις τῶν νεωτέρων, μάλιστα ὁ Μαφέης εὑρίσκει πασίδηλα βοηθητικὰ καὶ παρὰ λατίνοις, καὶ τὸ ἐπιμαρτυρεῖ διὰ τοῦ ὑπὸ Ηλαύτου satis dictum habeo. καὶ διὰ τοῦ παρὰ Τουλλίῳ auditum habeo. καὶ habere cognitum (37). Δοξάζει δὲ πρὸς τούτοις ἀλλ' ὄχι ὀρθῶς, ὅτι ἡ παροῦσα γλῶσσα τῶν ἑλλήνων ἀνγκάζεται μᾶλλον τῆς ἰταλικῆς νὰ χρῆται τὰ βοηθητικὰ, καὶ ἔχουσα δύο διὰ τοὺς ἀρνητικοὺς χρόνους θέλω καὶ ἔχω μετὰ τῆς αὐξήτεως τῆς συλλαβικῆς καὶ χρονικῆς, ἀναπληροῖ διὰ μείζονος παρολλαγῆς τὴν ἔλλειψιν τῶν τχηματιζομένων μονολέξει χρόνων.

Πρὶν δὲ παύσωμεν τὸ μέρος τοῦτο τῆς διατριβῆς μας τὸ τόσον ἀηδες καὶ λεπτολογον, δεικνύω ὅτι ἡ γλῶσσα ἡμῶν σπεύδουσα κυρίως καθαρότητα καὶ ἀκριβειαν λήγει ἐν μὲν τῷ πρώτῳ προσώπῳ εἰς α ἔγραφα, ἐν δὲ τῷ πληθυντικῷ τριτῳ ἔγραφαν καὶ τοῦτο ὑποσυάπτω ἵνα ἀποσφραγισθῇ ὁ προσαπτομένη εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν κατηγορία ὑπὸ Καισαρότου, ὡς ἀτέλεια καταληκτικὴ αὐτῆς, διὰ τῆς αὐτῆς καταλήξεω, ον νὰ ἐκφράζῃ τὸ ἀένεκόν καὶ τρίτον πληθυντικόν. λέγουσα ἔγραφον ἐγὼ, καὶ ἔγραφον ἐκεῖνοι (38). Ἐὰν δὲ καί τις νομίζῃ ἀηδὲς ἢ ἐλλειψεως ἐλάττωμα τὸν σχηματιζόμενον μέλλοντα διὰ τοῦ θέλω. αὐτὸν προσκαλοῦμεν ἡμεῖς νὰ καθήσῃ ἐπὶ τῶν μύρτων καὶ ῥόδων, καὶ ἀκούσῃ τὸν Ἀνακρέοντα ψάλλοντα μετὰ τῆς κιθάρας αὐτοῦ τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Ἔρωτος.

« Θέλω λέγειν ἀτρείδας
« Θέλω δὲ κάδμον ᾄδειν (λ)».

Οἱ ἱστάμενοι Ῥωμαϊκοὶ λεγεῶνες ἐν Ἑλλάδι, οἱ λατινικοὶ νόμοι, ἡ φιλόδοξος μίμησις θρησκεύματος, ἠθῶν, ἀρχῶν, καὶ παντὸς Ῥωμαϊκοῦ ἔργου ἐν τῇ νέα βασιλευούσῃ, ἡ ἀνάμιξις καὶ σύνδεσις μὲ τῶν ὑποκειμένων τῇ αὐτοκρατορία τοῦ Βυζαντίου βαρβαρικῶν λαῶν, ἔθλαψαν βεβαίως τὴν καθαρότητα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης. Ἐντεῦθεν βλέπομεν παρεισαχθείσας εἰς αὐτὴν, καὶ κυρίως εἰς τὰ ἀποβλέποντα νομομάθειαν, πολιτικὴν διαχείρισιν, τακτικὴν στρατιωτῶν, καὶ αὐλοτυπίαν, νέας ἀλλοτρίους καὶ ἀπυζενωμένας λέξεις, φράσεις καὶ ῥήσεις. Ὁ Ἰουστιανὸς ἐκαλει πάτριον γλῶσσαν τὴν Λατινικὴν, καὶ προσφυεστάτην τοῖς δημοκρατικοῖς τύποις· ἐνῶ δὲ ἐξεδήλου ὅτι ἐν ἐκείνῃ ὑπαγόρευε τοὺς νόμους, διακρύττει τὸν λαὸν μόνον λαλοῦντα καὶ ἐννοοῦντα τὴν Ἑλληνικήν. Ὅθεν καὶ ἠθέλησεν δι' αὐτῆς νὰ ἐκδοθῶσιν αἱ νεαραὶ, ὅπως οὕτω ὑπαρχωσιν εὐληπται. καὶ εὐκόλως μεθερμηνεύωνται. Λέων δὲ ὁ σοφὸς αὐτοκράτωρ πασιδηλοῖ ὅτι γράφει ἀκαλλοπίστως καὶ ἄνευ ξεργάστως, ἄνευ τινὸς κομψότητος, ὅπως διὰ τοῦ ἁπλοῦ ἐννοῆται κοινῶς· ποιεῖ δὲ καὶ Ῥωμαϊκὰς τινας λέξεις· τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγραψάντων περὶ πολεμικῆς ἐπιστήμης, ὅπως καταστήσῃ αὐτὰς εὐλήπτους πρὸς τοὺς στρατιώτας.

Μ' ὅλα δὲ ταῦτα διετηρεῖτο καθαρὰ ἡ γλῶσσα εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν Ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν· καὶ δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι εἰς τὴν διαπάλην ἑλληνικῆς παιδείας, καὶ λατινικῆς αὐτοκρατορίας, ἡ γλῶσσα μόνη ὑπερίσχυσε· διότι μόναι ὀλίγαι λέξεις καὶ φωναὶ καὶ τινὲς μικραὶ μεταβολαὶ παρεισεχώρησαν. Ὅτε δὲ αἱ δυτικαὶ ἐπαρχίαι κατεκτήθησαν ὑπὸ τῶν βαρβάρων, ἡ αὐτοκρατορία περιωρίσθη εἰς τὰς ἐπαρχίας καθ' ἃς ἐλαλεῖτο εἰδικῶς ἡ Ἑλληνικὴ διάλεκτος· ἰδία φυσικὴ τῶν οἰκητόρων αὐτῶν· καὶ ἐπὶ τοῦ ἐνάτου αἰῶνος Μιχαὴλ ὁ Ῥαγγαβῆς καταφρονῶν τὴν λατινικὴν γλῶσσαν ἀπεκάλει αὐτὴν βαρβαρον καὶ Σκύθην. Μολαταῦτα ἅπαντες οἱ Καίσαρες τῶν χρόνων

ἐνεστὼς γράφω.
παρακείμενος ἔχω γραμμένον
ὑπερσυντελικὸς εἶχα γράψει
παρατατικὸς ἔγραφον
ἀόριστος ἔγραψα.
μετ' ὀλίγον μέλλων θέλει ἔχω γραμμένον
μέλλων θέλω γράψειν.

Διακρίνει δὲ δύο μέλλοντας, τὸν μὲν ἀόριστον θέλει γράψω, τὸν δὲ παρατατικὸν θαθει γράφω, καὶ τοῦτο εἶναι μέγα προτέρημα τῆς ἡμῶν γλώσσης· ὅτι ἡ ἀρχαία ἐκφράζει τὸν μὲν συνεχῆ μέλλοντα διὰ τοῦ ἔσομαι γεγραφὼς, τὸν δὲ στιγμαῖον διὰ τοῦ ἀπλοῦ· Τὰ εὐκτικὰ σχηματίζει ἡ γλῶσσα ἡμῶν διὰ τοῦ εἴθε καὶ τῶν προσηκόντων χρόνων ἑκάστου ῥήματος, ὡς· μὴ χωρένης τῆς εὐκτικῆς καταλήξεως· ἀλλ' ἀναπληροῦσα διὰ τοῦ ἤθελα καὶ ὑποτακτικῆς. Ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ μεγάλῳ συντακτικῷ αὐτοῦ [34] καὶ ἑξῆς λέγει ὅτι τὸ ἤθελε ἐκφράζει τὸ δυνητικὸν ἂν καὶ καλῶς διακρίνει ὁ Βάμβας ἐν τῇ γραμματικῇ αὐτοῦ καὶ συντακτικῷ λέγων ὅτι τὸ ἂν διὰ τοῦ παρατατικοῦ ἀντιπαρακρίνεται εἰς τὸν δυνητικὸν τῆς σημερινῆς ὡς ἔλυον ἂν ἤθελα λύειν, σημαῖνον τὸ δυνητικὸν συνεχὲς μέλλον ὁ δὲ ἀόριστος διὰ τοῦ ἂν, ἐκφράζει τὸ δυνητικὸν στιγμιαῖον μέλλον, ὡς ἔλυσα ἂν ἐσοδυναμεῖ μὲ τὸ ἤθελα λυσειν, Ἡ ἔλλειψις δὲ τῆς εὐκτικῆς καταλήξεως ἴσως ἠκολούθησεν, διότι ἡ ἀρχαία χρῆται πολλάκις τὴν μίαν ἀντὶ ἄλλης, ὅρα Βούτμάνον, Ἀσώπιον, Μαρθίαν καὶ λοιποὺς εἰς τὰ περὶ ὑποτακτικῆς καὶ εὐκτικῆς ἐγκλίσεως·

[37] Sqarzio della verona illustrata unito alla diserazione. del chiar. Cav. Ciampi sulla origine della lingua jtaliana.

(38) Saggio sulle lingue parte III.

« Ὁ Ῥήγας μὲ τὴν Ῥήγησσα βουλήθη του νὰ κάνῃ. καὶ τὸ λαγοῦτο, μουγγιά, μουγγιάζω τὰ ὁποῖα ἰταλικα ἐγροικίσθησαν.

[λ] Τὸ θέλω λέγειν νομίζω ἀεν εἶναι τέλλον ἰσοδύναμος μὲ τὸν ἀρχαῖον λέξω, ἀλλ' ἀπαρέμφατον ἐξαρτώμενον ἐκ τοῦ θέλω, ὡς βουλήσεως, καὶ ἐκφράζει τὸν σκοπὸν τῆς θελήσεως ὡς ὅλοι ἡ ᾠδὴ τοῦ ἀνακρέοντος δηλοῖ, ὅπου οὗτος παριστᾷ τὴν θελησίν του νὰ λαλήσῃ καὶ ὑμνήσῃ τοὺς Ἀτρίδας, ἀλλ' ἡ λύρα του δὲν τὸν ἀκολουθεῖ

ἐκείνων διὰ τοὺς ἐμφυλίους πολέμους ἐφήμεροι ὄντες ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ καταγόμενοι ἐκ προγόνων δυσγενῶν καὶ βαρβάρων, καὶ ἀναβαίνοντες τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον ἐκ στρατιωτῶν ἀλαζεύτων, κακοήθων, καὶ δεισιδαιμόνων οὐδέποτε ἐπεμελήθησαν τῆς ἐξευγενιαζούσης τὴν ψυχὴν παιδείαν. Διὸ καὶ ἡ γλῶσσα ὠλιγορεῖτο· καὶ δὲν εἶναι παράδοξον, ἐὰν ἠλλοιώθη ἡ κάλλονή αὐτῆς καὶ ἐρρυπαρώθη ὑπὸ τῶν δυτικῶν στρατευμάτων κακῶς λαλούντων καὶ κατὰ Νικήταν πρὸς πεῖσμα τῶν Μουσῶν καὶ Χαρίτων, διατρέχοντες τὴν αὐτοκρατορίαν ἄπληστοι χρημάτων, διεπόρθουν καὶ ἐκυρίευον τὰς ἐπαρχίας τῆς αὐτοκρατορίας. Καταλαβόντων δὲ τούτων τὴν βασιλεύουσαν τῶν πολεων μᾶλλον προδοθεῖσαν αὐτοῖς διὰ γενομένων συμμαχιῶν, ἢ νικηθεῖσαν δι' ἀνδρείας, πολλαὶ τῶν λέξεων φωνῶν καὶ τρόπων τῶν ξένων τούτων διέμειναν ἐπὶ πολλοὺς ἔτεσιν εἰς τὸ στόμα τοῦ δήμου. Οὕτως ἔχομεν τὰς λέξεις ἁρμάταν βίγλαν, καὶ ἄλλα πολλὰ τὰ ὁποῖα ἐξηφανίσθησαν ὡς ἀνήκοντα εἰς γλῶσσαν τινὰ ἀλλότριον καὶ ἐχθρόν. Ἐὰν δὲ ἀνοίξωμεν τὸ γλωσσάριον τοῦ πολυμαθοῦς καὶ πεπαιδευμένου Δουκαγγίου πόσας καὶ τοσαύτας δὲν εὑρίσκομεν τὴν σήμερον λέξεις ἐν αὐτῷ, ἀντηχούσας βαρβαροφώνως εἰς τὰ ὠτία ἡμῶν τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων, ὡς ἄλλοτε βλακώδη καὶ ἄμουσα πρὸς τοὺς ἀκροατὰς τοῦ Δημοσθένους; Οὔτε ὅσαι νομίζονται λατινικαὶ ἢ λατινισμέναι ἢ ἰταλισμέναι ὑπάρχουσι τῷ ὄντι τοιαῦται. Εἶναι πολλαὶ αἵτινες ἄχρηστοι καὶ ἀπηργαιωμέναι ἐξ Αἰολέων μετέβησαν εἰς τοὺς λατίνους· οὔτε πάλιν ἐν ὀνόματι τῶν Μουσῶν θέλομεν παραδεκτέας ὑπὸ τῶν ἑλλήνων ἄλλας βαρβάρους καὶ ἀλλοτρίους, οἷας ἱερεμσαλβαπουπιλεμφόρε [λά] καὶ τὰ ὅμοια, τὰ ὁποῖα κατέτρεξεν ὁ κάλαμος τῶν νομομαθῶν (λβ). Τούτοις δὲ ἂς προσθέσωμεν καὶ τὰ ἀναφερόμενα ὑπὸ τοῦ πεπαιδευμένου Γάλλου ἐν τῷ γλωσσαρίῳ αὐτοῦ οἷα νανοὺ νανίστα, νανούχα κτλ· διότι κατὰ περίπτωσιν, καὶ ἀναπείρως ἐδόθησαν εἰς αὐτὸν παρὰ τινος συγραφεως Ἄραβος, διαπραγματευθέντος Ἀλχιμίαν καὶ βοτανικήν [λγ]. Ἡ ἐπιμιξία, ἡ ἐμπορία καὶ συνγκοινωνία μετ' ἀλλογενῶν, ἅμα δὲ καὶ ἡ ὑποδούλωσις πρὸς αὐτοὺς καὶ ὁ νεωτερισμὸς πραγμάτων καὶ ἠθῶν ἔσβεσεν ἐν πολλοῖς χώραις τῆς Ἑλλάδος τὰς αὐτοχθονίους λέξεις, καὶ εἰσήγαγεν ἀκκαθάρτους καὶ ἀλλοτρίους ἐδῶ καὶ ἐκεῖ διεσπαρμένας Ἰταλικὰς, Ἀλβανικὰς, Ἰλλυρικὰς Τουρκικὰς (λδ) Ἀλλ' ὅλα ταῦτα πρέπει νὰ ἐκλαμβάνωνται ὡς ξενικὰ, ἐὰν ἡ μάζα τοῦ ἔθνους καθ' ὁλοκληρίαν δὲν τὰ παραδέχθη εἰσέτι. καὶ διὸ πρέπει εἰς τὴν ὁμιλίαν καὶ γραφὴν νὰ ἀντικαθιστῶμεν τὰς συνωνύμους τῶν ἰδεῶν ἀρχαίας ἰσοδυνάμους διὰ τὴν καθαρότητα καὶ νομιμότητα αὐτῶν, μολονότι δὲν ἐπιζῶσιν οὗται, ἢ τὰς ἄλλας αἱ ὁποῖαι ἀρχὴν ἑλληνικὴν μὲν ἔχουσαι, ὀλίγην δὲ παραλλαγὴν ἢ διαφθορὰν, εὑρίσκονται εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ διεσπαρμέναι καὶ προφέρονται.

[λα] Πρόσθες καὶ τὸ ῥήγας ἐκ τοῦ λατινικοῦ rex καὶ ῥήγησσα ἀντὶ βασιλὶς εὑρισκόμενα καὶ παρὰ Κορνάρῳ τῷ εὐφυεστάτῳ ποιητῇ τοῦ ἐρωτοκρίτου.

«Ῥήγας μὲ τὴν Ῥήγησσα βουλήθη του νὰ κάνῃ.
καὶ τὸ λαγοῦτο, μουγγιὸ, μουγγρίζω τὰ ὁποῖα ἰταλικὰ ἐγραικίσθησαν.

[λβ] Παράβαλε Θεοφίλου τοῦ Ἀντικήνσορος τὰ Ἰνστιτοῦτα, Κωνσταντίνου Ἁρμενοπούλου ἐξάβιβλον, τὰ βασιλικὰ καὶ τὰς Νεαρὰς, ὅπου θέλεις ἰδεῖν πολλὰς λέξεις λατινικὰς παρισφρυσάσας εἰς τὴν γραπτὴν τότε γλῶσσαν τοῦ Ἕλληνος. Θεώρησον δὲ καὶ τὸ νομικὸν λεξικὸν τυπωθὲν ἐν Κερκύρᾳ ἐσχάτως ὅπου εἰσάγονται πολλαὶ μαρτυρίαι ἐκ τῶν ῥηθέντων νομικῶν συγγραμμάτων.

(λγ) Πρὸς τούτοις ἀποδοκιμαστέα καὶ τὰ τουρκικὰ κέφι, τζάμια παράθυρα] καὶ τὸ διὰ παραγωγῆς σατυρικῆς ὡς ἑλληνικὸν φαινόμενον ἀφεκὴμ ἐκ τοῦ εὐ ἐρείμην, καὶ δεφτέρι ἐκ τοῦ διφθέρα, [ὅρα ἡ κορακιστικὴ γλῶσσα κωμῳδία συγγραφεῖσα ὑπὸ Ῥιζοῦ).

(λδ] Ἐν Ζακύνθῳ καθ' ὅλον τὸν μεσαιῶνα ἐλάλουν καθαρῶς ἑλληνιστὶ καὶ ἀπόδειξις εἶναι ὁ κατάλογος τῶν γραφέντων κτημάτων τῆς λατινικῆς ἐκκλησίας Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου, σωζόμενος ἐν τῷ ἀρχείῳ τοῦ ἁγίου Μαρκου τῆς Ζακύνθου, τὸ παλαιότερον ἴσως χειρόγραφον τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐπὶ μεσαιῶνος· Ἡ γλῶσσα δὲ διεφθάρει ἅμα ἦλθον οἱ Βενετοὶ καὶ ὀλίγα ἔτη πρότερον ἐπὶ δετοκίων. Περὶ δὲ τὰ 1500 τὰ βιβλία τῶν συμβολαιογράφων καὶ τοῦ ἱερέως Φραγκοπουλου καὶ τῶν λοιπῶν εἶναι καθαρῶς γεγραμμένα, ἐὰν καὶ δημώδη, Ἐκ τῶν 1560 ὅτε ἐτέθη ἡ ἰταλικὴ γλῶσσα δημόσιος ἤρχισε καὶ ἡ μεγάλη παρακμὴ τῆς ἑλληνικῆς εἰς τὸ στόμα τοῦ δήμου. Τὸ αὐτὸ δὲ παρατηροῦμεν καὶ περὶ τῆς γλώσσης τῶν Ναξίων, Σαντορίνης [Θήρας) καὶ αὐτῆς τῶν Χίων ὅπου ἐδέσποζον Ἰταλοὶ ἡγεμόνες, οἷοι ἐν Χίῳ μὲν οἱ Γενοβέσοι, ἐν Νάξῳ δὲ ὁ Βενετὸς Σανοῦτος, ἐν Σύρῳ ἄλλοι φραγκοι κτλ. Ἀξιοπερίεργον δὲ ἔτι ἐν Κεφαλληνίᾳ περὶ τὰ μέσα τοῦ ιε' αἰῶνος δὲν ἐννοοῦν καθόλου τὰ ἰταλικὰ διότι σώζεται ἐπιστολή τις τοῦ καθολικοῦ ἐπισκόπου Κεφαλληνίας πρὸς τὸν διέποντα τὴν λατινικὴν τῆς Ζακύνθου, δι' ἧς λέγεε ῥητῶς, ὅτι νὰ μᾶς γράφητε γραικιστὶ πᾶν ἔγραφον, διότι ὁ λαὸς ἐδῶ δὲν ἐννοεῖ καθόλου ἰταλιστί.

Ἐξ ἑνὸς κόκκου σίτου δύνανται νὰ παραχθῶσιν 120 κάλαμοι· ἐξ ἑνὸς κόκκου κριθῆς 249.

Αἱ μυῖαι εἶναι τὸ γεννητικώτατον καὶ γονιμώτατον ὅλων τῶν ζώων· ἓν ζεῦγος τούτων γεννῶσι κατ' ἔτος ἕως 2,000 σχεδόν.